Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 243. V Ljubljani, sreda 26. oktobra 1938. Leto III

Nenaden odhod nemškega zunanjega ministra v Rim:

Nemčija in Italija bosta odločali o usodi Slovaške in Podkarpatske Rusije

Berlin, 26. okt. o. Uradno poročajo, da bo nemški zunanji minister Ribbentrop odpotoval nocoj na kratek obisk v Rim. Ribbentrop bo dospel v italijansko prestolnico jutri zvečer. Z italijanskim zunanjim ministrom Cianom se bo posvetoval o madžarskih zahtevah glede Češkoslovaške, o madžarski manjšini na Slovaškem in o vprašanju skupne meje med Madžarsko in Poljsko. Ker je Nemčiji na tem, da ostane nova češkoslovaška država taka, kakor jo je ustvaril sporazum v Münchenu, in da nadaljnje okrnjevanje ni več koristno, domnevajo, da bosta Italija in Nemčija pri tem obisku sklenili, da posredujeta pri Madžarih, naj ostanejo v svojih zahtevah glede Češkoslovaške zmerni. Obisk nemškega zunanjega ministra v Rimu naj dokaže, da so vsi glasovi o nekakem nesporazumu med Nemčijo in Italijo glede Podkarpatske Rusije in Slovaške napačni, in da bosta Italija in Nemčija v tem vprašanju — kakor v vseh drugih — nastopali enotno in složno.

Nenadno pot nemškega zunanjega ministra v Rim spravljajo v zvezo z madžarskim ultimatom, ki poteče danes opolnoči. Ker je več kakor verjetno, da bo češkoslovaška vlada predrzne madžarske zahteve odklonila, se bosta Italija in Nemčija morali posvetovati, kaj bo treba ukreniti potem. Če se bosta Italija in Nemčija sporazumeli za enoten nastop glede madžarskih zahtev, potem ne bo treba novega sestanka voditeljev štirih velesil, ki naj bi odločal o usodi Slovaške in Podkarpatske Rusije. Takega sestanka si žele Madžari, ki so prav zaradi tega odklanjali vse češkoslovaške predloge in ponudbe v upanju, da bi po sklepu štirih velesil utegnili dobiti vse, to je več kakor jim gre.

Praga, 25. okt. Včeraj ob 13 se je sestal ministrski svet pod predsedstvom generala Sirovega, da bi proučil madžarsko noto. Seje so se udeležili tudi člani slovaške in rusinske vlade. V političnih krogih trdijo, da so se ministri izjavili za čim hitrejšo rešitev vprašanja razmejitve in da bodo zahtevali, da se meja potegne po resničnih narodnostnih razmerah. Odklonili pa so zahtevo po plebiscitu v spornih obmejnih okrajih. Ministri so izjavili, da je potrebno najožje sodelovanje med Čehi, Slovaki in Rusini.

ČTK: Osrednji podkarpatski svet je imel včeraj pod predsedstvom ministra za Podkarpatsko Rusijo Revaja sejo. Sklenil je, naj Madžarski odstopijo ozemlje, ki je po narodnosti madžarsko, vendar pa se je izjavil proti vsakemu plebiscitu. Istočasno se je svet izjavil za federacijo v sklopu češkoslovaške republike.

Praga, 26. okt. AA. DNB. Ministrski svet je končal svojo sejo snoči ob 21.30 po osemurnem zasedanju. Na seji, ki ji je predsedoval general Sirovy, so bili tudi slovaški in podkarpatsko-ruski ministri, kakor tudi skoraj vsi načelniki političnih strank, med katerimi je bil tudi general Gayda. Na seji je bilo tudi več višjih uradnikov.

Na seji so obravnavali izključno samo obmejna vprašanja, v prvi vrsti predloge, ki jih obsega zadnja madžarska nota. Tukajšnji politični krogi poudarjajo, da so člani vlade silno rezervirani glede novih madžarskih predlogov. Po seji vlade so podkarpatsko-ruski politiki izjavljali, da bodo zaradi trenutnega političnega položaja pokrajino okoli Berešova odstopili Madžarski, sporni okraji pa, kakor Sevlus, Mukačevo in Užhorod pa ostanejo v mejah Podkarpatske Rusije. Ministrski svet je sklenil, da to stališče podpre z dokazi, celotno vprašanje pa bo predložil razsodišču. Člane tega razsodišča bi naj imenovali Nemčija in Italija. Če bi Madžarska zahtevala, da naj bo tudi Poljska zastopana v tem razsodišču, tedaj bosta Slovaška in Podkarpatska Rusija zahtevali, da naj tudi Romunija imenuje svojega zastopnika v to razsodišče.

Hankov, prestolnica kitajske vlade, je včeraj padel

Šanghaj, 26. okt. o. Japonski oddelki so včeraj zasedli prestolnico kitajske vlade Hankov. Kitajska vojska in večina prebivalstva sta se umaknili iz mesta že pred prihodom Japoncev. Kitajci so mesto na več koncih zažgali in pognali v zrak vsa važnejša poslopja, ki so bila že nekaj dni podminirana. Japonci so dobili v roke mesto, ki je gorelo na vseh straneh. Zavzetje mesta je bilo končano včeraj ob 16.30. Japonska letala preganjajo bežečo kitajsko vojsko ter civilno prebivalstvo ter brezobzirno obstreljujejo skupine beguncev. Koliko je žrtev pri tem, ne ve nihče. Izgube kitajske vojske pa znašajo v zadnjih treh mesecih blizu milijona mož. Japonske izgube so dosti manjše, ker so Japonci v vseh zadnjih bojih pošiljali naprej tanke, letala in topništvo, pehota je prodirala za njimi šele, ko je bil kitajski odpor docela strt.

Japonski politični krogi poudarjajo, da niti zasedba Kantona, niti padec Hankova ne pomenita konec japonskih operacij na Kitajskem. Japonska se bo borila vse dotlej, dokler ne bo zlomljen zadnji odpor maršala Čangkajška. Japonski načrt stremi za tem, da se vojski maršala Čangkajška onemogočijo vse zveze za dovoz vojnega materiala. Naslednje japonske operacije proti Kvangsiju in Junanu zavise v znatni meri od stališča nekaterih francoskih krogov, ki sposrednim pošiljanjem vojnega materiala maršalu Čangkajšku delajo proti Japonski.

London, 26. okt. o. V angleških uradnih krogih zanikujejo vesti, da bi nameravala Anglija posredovati za premirje med Kitajci in Japonci. Storila bo to samo, če bi jo prosili obe vojskujoči se stranki.

Angleško mnenje po zavzetju Hankova je, da je poraz Kitajske popoln. Verjetno je sicer, da bo maršal Čangkajšek nadaljeval z vojskovanjem iz zased, ni pa mogoče več računati na nikak resen odpor od redne kitajske vojske.

Pripravljanje nove češkoslovaške ustave in združevanje čeških strank

Praga, 26. okt. Po pisanju lista »Slovenski hlas« bo nova češkoslovaška zvezna državna dobila ime Slavija takoj, ko bo izdelana nova ustava.

Po pisanju lista »A-Zet« bi novo češkoslovaško ustavo izdelali v treh razdobjih:

1. strokovna komisija proučuje sedaj izpremembe ustave, kakor jih narekujejo posledice münchenskega sporazuma.

2. komisija treh pravnikov, ki so jih imenovali predsedniki šestih zveznih strank, bo pregledala načrt, ki so ga izdelali strokovnjaki.

3. načrt ustave bo izročen v proučevanje komisiji narodnostnih zastopnikov iz Češke, Slovaške in Podkarpatske Rusije. Vsi dosedanji osnutki ustave, ki so bili že objavljeni, so bili le načrti zasebne pobude.

Po pisanju agrarnega lista »Večer« bo češka agrarna stranka zbrala v veliko narodno stranko obrtniško stranko, stranko narodne unije in znaten del narodno socialistične stranke. S tem bi agrarci zbrali okrog 2,500.000 glasov proti 2 milijonom socialističnih in komunističnih glasov ter 612 tisoč katoliškim glasovom, ne da bi pri tem računali na zmanjšanje števila pristašev raznih levičarskih strank, do katerega je prišlo zaradi priključitve sudetskih pokrajin Nemčiji.

List prav tako poroča, da je msgr. Bohumil Staček, predsednik češke ljudske stranke, včeraj sporočil predsedniku agrarne stranke Beranu, da bo ljudska stranka, čeprav bo še zmerom ostala neodvisna, tesno sodelovala z bodočo veliko narodno stranko.

Namesto Ljudske fronte v Franciji ustvarja predsednik Daladier fronto zmernih strank

ki bo nadaljevala zbližanje z Italijo in Nemčijo

Pariz, 26. okt. o. Kongres francoske radikalne socialistične stranke, katero vodi predsednik vlade Daladier, bo prinesel v francosko politično življenje nekaj temeljitih sprememb. Ker so delne senatne volitve v nedeljo prinesle zmago zmernim strankam, namerava predsednik vlade Daladier na kongresu svoje politične skupine **končno razbiti ljudsko fronto, se odpovedati zvezi s socialisti ter ustvariti blok konservativnih in desničarskih strank, ki naj nadomesti ljudsko fronto,** katera je v notranjem kakor v zunanjepolitičnem pogledu prinesla Franciji same poraze. Ta nova politična zveza bi Daladieru dala močno večino v zbornici, da bi ne bil nič več odvisen od socialistov. Lahko bi potem sklenil popolen sporazum z Italijo, ki je za Francijo in Evropo nujno potreben, v notranji politiki pa bi izvedel vse politične in gospodarske preosnove, brez katerih grozi Franciji notranji polom. Glavne govore na kongresu radikalno socialistične stranke v Marseillu bosta imela zunanji minister Bonnet in Daladier, ki bosta pred zaupniki stranke utemeljila sporazum v Münchenu ter orisala bodoča pota francoske zunanje politike. Zahtevala bosta od stranke pooblastila, da nadaljujeta politiko pomirjenja v Evropi, katero je Francija začela z Münchenom in z imenovanjem novega poslanika v Rimu ter z razgovori, ki jih je imel bivši poslanik v Berlinu Poncet s Hitlerjem za slovo. Edino tako bo mogoče doseči, da Evropa ne bo več razdeljena na dve sovražni polovici: na avtoritarne in na demokratične države. Dosedanja delitev Evrope pa mora neizogibno pripeljati do spopada, ki si ga nihče ne želi.

Predsednik vlade Daladier je zadnje dni imel posvetovanja z vsemi voditelji zmernih in desničarskih strank. Kakor poročajo, so razgovori rodili zadovoljive uspehe. Daladier je tudi sprejel bivšega poslanika v Berlinu Ponceta, ki mu je poročal o svojem obisku v Berchtesgadenu. Pri tem obisku sta se Hitler in francoski poslanik posvetovala o bodočem razmerju med Francijo in Nemčijo, ki se mora spremeniti v prijateljsko sodelovanje.

Seja angleške vlade

London, 26. okt. m. V predsedništvu vlade je bila včeraj seja, kateri so poleg Chamberlaina prisostvovali še ministri za vojsko, mornarico, letalstvo, za narodno obrambo ter notranji minister sir John Simon. Poleg teh so bili navzoči tudi načelnik generalnega štaba suhozemne vojske in načelnik letalskega štaba. Proti koncu je prišel na sejo še kmetijski minister kot strokovnjak za preskrbo vojske z živili. Na seji so obravnavali načrte za izpopolnitev narodne obrambe. O strokovnih predlogih, ki so bili na tej seji sklenjeni, pa bo danes razpravljala vsa vlada.

Vojvoda Kentski - guverner za Avstralijo

London, 26. okt. Uradno poročajo, da je za generalnega angleškega guvernerja v Avstraliji imenovan vojvoda Kentski, najmlajši brat kralja Jurija VI. Sedanji avstralski guverner lord Gowrie bo odstopil zaradi starosti v začetku januarja. Vojvoda Kentski bo nastopil svoje novo službeno mesto v novembru 1939. V Avstralijo ga bo spremljala tudi vojvodinja Marina z otroci.

Požar na nemškem parniku „Deutschland" sredi Atlantskega morja

Berlin, 26. oktobra. o. Snoči ob 11 je izbruhnih požar na velikem nemškem prekomorniku »Deutschland«, ki plove iz Hamburga v Newyork.

Ameriška radijska postaja Mackey je ob 23.22 po našem času prva ujela SOS klice s parnika »Deutschland«. Parnik je bil 320 km jugovzhodno od rtiča Ress na Novi Zemlji. Pomorska radijska postaja v Cathamu v državi Massachusset je sporočila, da so trije parniki odgovorili »Deutschlandu«, da mu hite na pomoč.

»Deutschland« je zjutraj ob 1.29 sporočil, da se je posadki parnika posrečilo pogasiti požar.

Vendar pa dva velika ameriška parnika še ploveta proti »Deutschlandu«, da bi mu v primeru potrebe nudila pomoč.

Paroplovna družba »Hamburg-Amerika« sporoča v zvezi s požarom na parniku »Deutschland«:

Zjutraj je kapitan parnika poslal društvu brzojavko, v kateri sporoča, da je bil požar omejen in da sedaj ni več nobene nevarnosti za posadko in za 600 potnikov. Več parnikov je v bližini »Deutschlanda«. Med požarom ni bil nikdo poškodovan ali ranjen.

Vodja čeških komunistov pojde v Moskvo

Praga, 26. okt. AA. Pat. Vodja češkoslovaške komunistične stranke poslanec Gottwald odpotuje kmalu v Moskvo, kjer bo prevzel vodstvo srednjeevropskega oddelka pri kominterni. V zadnjih tednih mu je bilo popolnoma onemogočeno sleherno politično delovanje.

Užhorod, 26. okt. AA. ČTK.: Vlada Podkarpatske Rusije je sklenila, da ustavi vse delo komunistične stranke v Podkarpatski Rusiji.

Kje je Blücher

Pariz, 25. okt. b. »Matin« objavlja vest, ki je šla skozi rusko cenzuro in ki trdi, da je bil maršal Blücher, glavni poveljnik rdeče armade na Daljnem vzhodu, v svoji rezidenci Sverdlovsku aretiran. Glavni državni tožitelj pripravlja zdaj obtožbo proti njemu in še drugim trem visokim sovjetskim funkcionarjem, ki so bili aretirani istočasno. Ti so: šef protokola v zunanjem ministrstvu Barkov, šef oddelka za zapad v istem ministrstvu Weinberg ter nečak maršala Blücherja, Polzern, ki je državni tožilec v Leningradu. Že pred nekaj tedni so prispele vesti, da je Blücher v ječi, vendar pa sovjetske oblasti o tem niso izdale nobenega poročila.

Izstopi iz JNS

Belgrad, 26. okt. m. Za dr. Svetislavom Popovičem in Jurijem Demetrovičem je dal včeraj časnikarjem izjavo tudi bivši poslanec Dušan Ivančevič ter odgovarjal na obtožbe predsednika JNS Petra Živkoviča. Razkroj v JNS gre svojo pot naprej. Včeraj je v Zemunu vseh sedem pododborov JNS odpovedalo pokorščino vodstvu stranke ter končno tudi izstopilo iz stranke. Podobno stanje vlada v organizacijah JNS v notranjosti države, zlasti pa v Bosni, kjer so v več krajih pristaši JNS vsi zapustili JNS ter vstopili v JRZ ali pa sklenili, da se bodo pri volitvah vzdržali glasovanja. Dr. Vasa Jovanovič, ki je tudi izstopil iz JNS, je pozval svoje pristaše v Skoplju in okolici, naj pri volitvah glasujejo za kandidate JRZ

Vesti 26. oktobra

Sv. oče Pij XI. je včeraj sprejel v Castel Gandolfu našega poslanika pri Vatikanu, Miloševiča-Sorgo. Poslanik je pri svetem očetu ostal poldrugo uro.

Na španskih bojiščih ni bilo zadnje dni nikjer nič novega.

Poljski listi pišejo o nemških zahtevah glede kolonij in pravijo, da bo Nemčija skušala dobiti najprej francoski Kamerun v Afriki, ki da Franciji tako in tako prizadeva same preglavice.

Voditelj čeških Nemcev, Henlein, je za zasluge, ki si jih je pridobil ob zasedanju sudetskega ozemlja, imenovan za rezervnega majorja.

Grški kralj Jurij bo nocoj odpotoval v London. Spotoma se bo ustavil v Parizu.

Belgijski Judje so napadli v Bruslju skupino nemških izletnikov ter jih hudo pretepli. Smrtno so ranili voditelja nemških izletnikov dr. Richterja ter ga vrh tega tudi okradli.

Španska nacionalistična vlada je včeraj poslala v London prvo skupino ujetnikov iz mednarodne rdeče brigade, ki jih bodo po posredovanju angleške vlade zamenjali za italijanske ujetnike, ki so v barcelonskih zaporih.

Italijanska podmornica »Mocenigo« se je včeraj spustila pri Tarantu 125 m globoko in ostala tam celo uro.

Egiptovski kralj Faruk je v ponedeljek govoril po radiu svojim državljanom. Dejal je, da mora Egipt biti močan in pripravljen na vse zaradi naglice, s katero se dogodki na svetu vrste. Egipčani morajo za moč in varnost svoje države zastaviti vse moči.

Anglija in Japonska se morata popolnoma sporazumeti glede vseh vprašanj, ki ju sedaj ločijo. Japonska bi tudi sprejela angleško posredovanje v kitajski vojni, če bi ga sprejeli tudi Kitajci. Tako je dejal časnikarjem novi japonski poslanik v Londonu.

Redni promet med Hamburgom ter Češkoslovaško so včeraj začele vse nemške plovne družbe, ki imajo za ta promet dovoljenje.

Angleški kralj je včeraj sprejel angleškega poslanika v Berlinu, poveljnika Gibraltarja in bivšega visokega komisarja za Palestino.

Japonska vlada je Angležem izrazila obžalovanje nad tem, da so japonska letala baje po pomoti bombardirala angleško križarko na reki Jankceu.

Arabski občinski svet v Nablusu, starem Sikemu, so poslali protestno brzojavko ameriškemu konzulu v Jeruzalemu. V njej obsojajo, da se ameriška vlada meša v palestinske zadeve in zavzema za Jude.

Obrambni minister južnoafriške republike, pod katero je prišlo tudi nekaj bivšega nemškega ozemlja v Afriki, je dopotoval v Evropo ter se bo najbrž z nemško vlado razgovarjal o vprašanju bivših nemških kolonij.

Poljski zunanji minister Beck je odložil svoje potovanje v Nemčijo, kamor je mislil oditi včeraj. Minister naj bi v Nemčiji obiskal Hitlerja ter se z njim posvetoval o vprašanju Podkarpatske Rusije.

Zgorel je sloviti frančiškanski samostan v južnofrancoskem Toulouseju. V samostanu je bilo veliko število dragocenih starih slik in kipov, tako da znaša škoda težke milijone.

Nemško notranje posojilo, ki naj bi po prvotnem načrtu znašalo 15 milijard mark, je doseglo 18 milijard, ker so ljudje v silnem navdušenju podpisali več, kakor pa so morali, tako vedo poročati nemški listi.

Tuje petrolejske družbe so poslale mehikanski vladi prošnjo, naj razveljavi odlok, s katerim je razlastila njihovo petrolejsko posest. Vlada pa odgovarja, da ima zadnjo odločitev o tem vrhovno državno sodišče.

Večje število modernih lokomotiv in osebnih vagonov je naročila turška vlada v Nemčiji.

Snežiti je začelo po vsej Romuniji, razen v najnižjih predelih.

Poseben odbor za vzgojo mladih letalcev so ustanovili v Združenih državah. Predsedstvo odbora je sprejel znani milijarder John Rockefeller mlajši.

Upravni odbor češkoslovaške državne banke je imel včeraj sejo, na kateri so ugotovili, da so se v češke in slovaške denarne zavode že v veliki meri vrnile vloge, ki so jih ljudje dvignili ob vojni nevarnosti.

Poljski zunanji minister Beck je včeraj sprejel novega našega poslanika v Varšavi Vukčeviča.

Nabiralno akcijo za toplo obleko je razpisala barcelonska vlada. To je, kakor pravi razglas, edina pot, da vlada preskrbi svojo vojsko z zadostno obleko za zimo.

150.000 hl alkoholnih pijač je nezakonito prodala neka ameriška tihotapska družba, ki je zdaj prišla pred sodišče. Država je bila pri tem oškodovana za 15 milijonov dolarjev.

Slovaško in Podkarpatsko Rusijo je treba prepustiti njuni usodi, to je, morata se vrniti k Madžarski, kamor spadata. Tako piše uradno glasilo italijanskega zunanjega ministrstva »Relazioni Internazionali«. Šele potem, ko pod praško vlado ne bo nobenega Nemca, Poljaka, Slovaka, Madžara in Rusa, bi Italija jamčila za nove češke meje. To pisanje priča, da nekatere države nameravajo še naprej razkosavati Češkoslovaško.

Avstralska vlada je dala vsem plovnim družbam zapore, da ne smejo več izkrcati na avstralskem ozemlju nobenega Juda iz Evrope. S tem misli Avstralija ustaviti judovsko priseljevanje.

Pet sovjetskih vohunov so prijeli v Bukarešti. Trije med njimi so Judje.

Prvi abesinski podkralj, maršal Graziani, je napisal knjigo »Južna fronta«, v kateri prikazuje boje ob osvajanju Abesinije. Uvod knjigi je napisal Mussolini sam.

Dve italijanski vojaški letali sta trčili blizu Rima in treščili na tla. Pri tem je našlo smrt šest letalcev.

Glas predsednika Roosevelta po vsem svetu poslušajo s spoštovanjem, ker poziva na mir in se pri tem ne naslanja na slabost, marveč na silo. To se je pokazalo pri nedavni evropski krizi. Tako je govoril ameriški poštni minister Parley na nekem zborovanju včeraj.

Velika Ljubljana šteje nad 23.000 volilcev

Vseh reklamacij 2289 — Včeraj dosežen rekord

Ljubljana, 26. oktobra.

Rok za vlaganje reklamacijskih predlogov na mestnem magistratu je bil včeraj iz tehničnih razlogov podaljšan do 20, ko je bilo drugače prvotno določeno, da se reklamacije sprejemajo le do 14 med uradnimi urami. Ves čas reklamacijskega postopanja je bilo na domovinskem uradu celotno 2289 reklamacij. Samo včeraj je bilo vloženih nad 800 in sicer okoli 300 popoldne. Včeraj je bil dosežen rekord v pogledu reklamacij. Od vseh raklamacij se nanaša nad 500 na izbris v stalnem imeniku vpisanih volivnih upravičencev, od teh je 270 mrtvih, drugi so taki, ki so se izselili iz Ljubljane in že nad leto dni ne bivajo v okolišu mestne občine. Mnogo je bilo vpisanih sedaj v volivni imenik državnih uradnikov, ki so se po januarju letos vselili v Ljubljano. Takih je okoli 530. Treba je pripomniti, da državni uradnik pridobi takoj volivno pravico v oni občini, kamor je bil premeščen tudi po končani sestavi vsakoletnega stalnega imenika. Iz Ljubljane se je izselilo okrog 370 volivnih upravičencev. Dejanskih reklamacij je bilo splošno okoli 1100 za vpis volivcev. Vse kaže, da je bil januarja stalni volivni imenik točno in z največjo natančnostjo sestavljen in da mestnemu poglavarju v tem pogledu ne more nihče očitati niti najmanjše pristranosti, nekorektnosti in malomarnosti. Uradništvo domovinskega oddelka se je res potrudilo, da je njemu poverjeno nalogo izvršilo in izvedlo prav vestno, skrbno in objektivno. Vseh volivcev bo končno Velika Ljubljana štela 23.759.

Reklamacije bodo predložene najprej v rešitev mestni reklamacijski komisiji, ki obstoja iz župana dr. J, Adlešiča in dveh mestnih svetovalcev g. Avgusta Novaka in dr. Josipa Ažmana. Ta komisija bo te reklamacije pregledala in izdala nato svojo rešitev, ki mora biti v najkrajšem času dostavljena stranki. Volivni upravičenci, odnosno reklamanti imajo potem tridnevni rok za vložitev pritožbe proti sklepu reklamacijske komisije na ljubljansko okrajno sodišče.

Včeraj smo pisali o sliki pok. Svetozara Pribičeviča. Vrinila se nam je pomota, ki pa ne more izbrisati dejanskega položaja, da se sedaj slika nahaja nekje med staro šaro. Akad. slikar gosp. Ivan Vavpotič nam javlja, da slika ni njegovo delo in pravi med drugim:

»Resnici na ljubo prosim, da omenjeni pasus popravite. Pribičeviča je menda po fotografiji slikal prof. Saša Šantel, kot je slikal za Kazino bivšega ministra dr. Kramerja ter kralja Aleksandra.«

Radevolje popravljamo malenkostno zmoto. Ostane pa dejstvo, da se je pobratim, minister n. r. in senator dr. Albert Kramer izneveril boritelju in voditelju SDS pok. Svetozaru Pribičeviču. —

Rok za vlaganje kandidatnih list traja do 25. novembra.

Poročajo nam, da bo kot pristaš Hodžerove stranke kandidiral v ljubljanski okolici posestnik Janko Semrajc od Sv. Križa.

Stanovanjske odpovedi in drugo

Letos že 1188 odpovedi - Velike kupčije s hišami

Ljubljana, 26. okt.

Prav poučne, značilne in zanimive stvari najde tako-le reporter, ko brska po raznih aktih in sprašuje okrog, kako kaj ljudje stanujejo in kako se še vedno bore za zdrava in čedna stanovanja. Kdor hodi okrog po periferiji mesta, bo naletel na strašno stanovanjsko bedo v pogledu ljudske higiene. In ta umazana stanovanja, ki so pravi brlogi z vso nečednostjo, umazanostjo in nesnažnostjo, so razmeroma veliko dražja kot pa gotova stanovanja v mestu. Na periferiji mora delavec plačevati najmanj 100 do 200 din za sobo in kuhinjo, pa nima k temu nikakih udobnosti, niti ne vodovoda, niti primerne razsvetljave, niti ne higenskega stranišča. Treba bi bilo res enkrat prerevidirati vsa stanovanja in sestaviti pametno statistiko, kako mali človek, ki se bori za vsakdanji kruh pošteno in z žuljavimi rokami, prebiva po zatohlih, mrzlih in nezdravih stanovanjih. Ni čuda, da se ljudje kar tepo za lepa in zdrava stanovanja!

Že dolgo nismo pisali o stanovanjskih odpovedih, ki jih vlagajo hišni gospodarji pri ljubljanskem okrajnem sodišču. Letos je bilo vloženih že 1188 odpovedi, lani ob tem času pa 1236.

Prebrisana Marička

V svojih odpovedih gospodarji dostikrat navajajo prav zanimive razloge za odpoved. Do 90% odpovedi je bilo podanih proti strankam, ki neredno plačujejo najemnino, ki ostajajo dolžne za najemnino po več mesecev. Neki gospodar je navedel, da ji je stranka kljub opominom in tožbam ostala dolžna na najemnini 6000 din in še se noče izseliti.

Najbolj premetena, prefrigana in prebrisana pa je neka vesela, elegantna Marička. Ta hodi okrog, si po inseratih izpiše stanovanja in jih nato kritično ogleduje. Hišniku navadno potem lepodoneče pravi: »Kje je gospodar? Torej ga ni! Dobro! Recite mu, da vzamem jaz to-le lepo stanovanje! Se lahko takoj vselim?: Ko Marička dobi primerno zatrdilo, je drugi dan že v novem stanovanju z vso svojo roptijo in z vsem pohištvom. Za hišnika in gospodarja se nato Marička prav čisto nič ne zmeni. Navadno pride pozneje gospodar in jo pobara: »Milostljiva! Kako vam kaj dopade stanovanje?« Marička začne vihati nos in čvrgoleti kot kak poljski škrjanček: »Gospod, prav lepo je, samo voda, voda... Pa koliko je že najemnina? Veste, po čeku dobim iz Belgrada od moža! Boste že nekoliko počakali, kajne!« Gospod prikima in Marička si potem veselo mane roke. Spet sem enega, si misli. Pride mesec, pride drugi, pride tretji mesec, toda Marička se ne zmeni. Gospodar ji odpove ustmeno. Ne pomaga nič. Treba je sodnijske odpovedi. Zadeva se vleče. In Marička je takole šest mesecev zastonj na »kvartirju«. Nato jo popiha drugam in poleg tega še veselo živi. Pa pravijo, da bo naposled s svojimi stanovanjskimi špekulacijami vendarle prišla v kriminal, ker je naletela na energičnega gospodarja, ki ne pozna pardona s takimi-le Maričkami.

Otrok se gospodarji branijo..

Znano je, da pošteni družinski očetje s kopico otrok in nedolžnih nebogljenčkov kaj težko dobe primerno stanovanje. Gospodarji se branijo družin, bogatih na otrocih, in dostikrat človek tudi v oglasih čita, da dobi stanovanje le družina brez otrok. Neki, drugače nesocialno čuteč hišni gospodar je odpovedal poštenemu možu stanovanje edinole iz razloga, trdeč: »Pri vselitvi mi je prikril, da ima tri otroke, temveč mi je izjavil, da ima samo enega.« Drugi gospodarji pa pravijo, da so se o stranki, ki ji odpovedujejo, informirali, da je neredna plačnica in da ostaja povsod najemnino dolžna. Vsi imajo križe in težave — gospodarji in najemniki. Mnogi gospodarji navajajo: »Odpovedujem zaradi nereda in prepira v hiši. Ni hotel podpisati najemne pogodbe. Dela v hiši nemir in špetir med strankami in sosedi.«

Prav originalna pa je bila odpoved nekemu šoferju, ki je najel pri gospodarju garažo. Gospodar mu je odpovedal in navedel v stanovanjski odpovedi: »Prostor je uporabljiv samo za garažo, šofer pa se je notri vselil in spravil svoje pohištvo in pohištvo svoje ljubice. Pravi, da ima lastni avto, pa sem izvedel, da ga je že davno prodal in da sploh še nikdar ni imel lastnega avtomobila. Z dekletom spita kar v garaži.«

Milijonske kupčije

Po mestu je znana zgodba, kako je neki stiskač pobral v dnevih najhujše krize ves denar iz hranilnice in pripomnil: »Selil se bom v Sarajevo in tam bom kupil hišico.« Tatovi pa so mu skoraj polovico gotovine odnesli. Septembra in oktobra zemljiška knjiga zaznamuje prav velike kupčije s hišami, stavbišči in zemljiškimi parcelami. Po splošnem pregledu cenijo, da je bilo v obeh mesecih že sklenjenih do 200 kupčij za celotno kupno vrednost okoli 25 milijonov dinarjev. Nekatere špekulacije s hišami so se prav posrečile. Mnogi špekulanti so dobro zaslužili. Potrebna pa bi bila strožja kontrola in špekulante s hišami bi bilo treba prav dobro obdavčiti, saj itak skrivajo pred davčno oblastjo pravo vrednost kupljenih posestev in hiš. Davčne oblasti pa drugače prav budno, čuječe in strokovnjaško zasledujejo posle na realitetnem trgu in ne verjamejo vsem navedbam v kupnih pogodbah.

Izza naših meja

Nesreča. S kropom se je polila 2 leti stara Cvetka Kocijančič, doma iz Marezig. Dobila je težke opekline in je kmalu nato v silnih bolečinah umrla.

Težja prometna nesreča se je pripetila na nekem ovinku v Kopru kolesarju Rudolfu Jurinčiču iz Marezig in Albinu Dujcu iz Divače. Jurinčič se je zaletel s kolesom v motorno kolo, katero je vodil Dujc Albin in sicer od strani tako, da motociklist ni mogel pravočasno vozilo ustaviti, ker kolesarja ni opozoril, poleg tega pa je imel na zadnjem sedežu še dve osebi. Jurinčič se je pobil po vsem telesu ter ranil na stegnu, Dujc si je pa zlomil lakt, dočim se ostalima dvema ni zgodilo nič.

Na Streliškem vrhu so sedaj popravili staro znamenito cerkev, ki je bila zaradi svojega slabega stanja že dolgo neuporabna. Cerkev je zelo stara in je bila zidana leta 1240.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 26. oktobra.

Vsesvetska akcija lepo napreduje

Snoči ob pol sedmih je bila v sejni dvorani mestnega poglavarstva spet seja vseh društev, ki sodelujejo pri akciji vrhovnega socialnega sveta. Sejo, ki je trajala do tričetrt na osem, je začel predsednik Akcije g. župan dr. Adlešič. Najprej je pozdravil vse navzoče, nato pa povedal, da je akcija naletela v Ljubljani na nepričakovano dober odmev, kajti vsakdo se je priglasil, da bo kaj žrtvoval. Zlasti se pridno priglašajo meščani iz periferije. Gospod župan je poudaril, da je bilo tudi nekaj ugovorov, vendar ta akcija nima namena prav nikomur škodovati, saj je mestni občini na tem, da gleda za dobro vseh meščanov. Nato se je zahvalil tudi vsem članom akcije, ki delajo tako nesebično za reveže in ki so zlasti pripomogli in bodo še, da bo akcija lepa uspela. Po županovem govoru je bilo posvetovanje o kraju in času, ki je primeren za prodajanje vencev in sveč. Nekatera društva so si že zadnjič izbrala prostore za stojnice, druga so jih določila včeraj. S prodajanjem na stojnicah bodo začeli v soboto. Posamezni meščani pa bodo — kolikor bo mogoče — dobili vence in sveče tudi na dom. O tem bomo še podrobneje poročali. Za zdaj samo vabimo meščane, naj gledajo z razumevanjem na prizadevanje mestne občine in VSS, saj bo to tudi njim samim v prid, ker se bodo tako otresli beračev, obenem pa počastili na najlepši način spomin svojih pokojnih. Potem bo praznik Vseh svetih postal — kakor je snoči dejal g. župan — res praznik ljubezni.

Kaj vse so dobivali na tombolah

Pred dnevi smo že poročali, da so na tomboli v Kranju aretirali več sleparjev, ki so imeli ponarejene tombolske karte in so z njimi hoteli priti do glavnih dobitkov. Ti sleparji in še nekateri njim podobni so zdaj v preiskovalnih zaporih. O njihovih goljufijah pa se je izvedelo še mnogo podrobnosti. Skoraj povsod, kjer je bila letos kakšna tombola, so dobivali najlepše dobitke. Na tomboli v Hristniku je na primer eden zadel motorno kolo, ki ga je še tam prodal pod ceno, in moško kolo, ki ga je prav tako prodal za 600 din in daroval 50 din prirediteljem tombole ter dejal, naj ga zaradi tega ne dajo v časopise. On je že vedel, zakaj! Ti sleparji, ki jih je kaj lepo število, so po raznih tombolah zadeli več motornih koles, več navadnih biciklov, sobno opravo, radijski aparat, vola, dva avtomobila in podobne stvari, ki so po vrednosti predstavljale celo bogastvo. Bog ve, koliko časa bi bili še tako opravljali ta svoj posel, da jih ni zadnjič v Kranju zapustila sreča. Na tomboli v Hrastniku se jim je začelo nekaj svitati o goljufijah in obvestili so prirediteljе tombole v Kranju. Ti so res pazili in odkrili to tolpo, ki se sedaj zagovarja v zaporih sodišča v Kranju in bo brez dvoma dobila zasluženo kazen.

Glavni trg v Mariboru ni več primeren za živilski trg

Maribor, 25. oktobra.

Nekatero časopisje vrši v Mariboru veliko propagando, da bi se živilski trg zopet vrnil nazaj na Glavni trg. Stvarne potrebe sicer za to ni in tudi mariborske gospodinje niso nezadovoljne s sedanjim položajem na trgu, vendar pa stremijo nekateri časopisi za ceneno popularnostjo ter vedno znova načenjajo to vprašanje. Danes pa se je vršil na Glavnem trgu komisionalni ogled, ki je proučil položaj po končani regulaciji tega prostora. V komisiji so bili mestni župan dr. Juvan, podžupan Žebot, finančni referent ravnatelj Hrastelj, zastopnik MP mestni svetnik Srabej, člana tržnega odseka mestna svetnika Hohnjec in Jemec, ki sta obenem zastopala prizadete interesente, dalje policijski nadsvetnik Pestevšek, mestni obrtni referent dr. Senkovič, mestni tržni nadzornik inž. Večerjevič ter zastopnik mestnega gradbenega urada inž. Maister. Komisija je ugotovila, da Glavni trg v novi obliki ni več sposoben za prevzem živilskega trga. Srednji prometni otok mora ostati zaradi prometnega pregleda popolnoma prost, vzhodni del trga je določen za parkiranje avtobusov, zapadni pa bi se le deloma dal porabiti v tržne namene. Komisija je sklenila, da se presele na zapadni prometni otok pred Marijin spomenik le branjevci z južnim sadjem, ki so sedaj postavljeni na Trgu Svobode, del trga za spomenikom pa se rezervira za parkiranje zasebnih avtomobilov. Da se pa ustreže želji mesarjev in ostalih prodajalcev na trgu, se bo sedanji živilski trg nekoliko razširil: Strossmajerjeva ulica se cela zapre za promet v dopoldanskem tržnem času ter se rezervira za tržne stojnice. Mesarske stojnice naj bi se namestile po Orožnovi ulici do Mestne hranilnice. V tržne namene naj se uporabi tudi del Smetanove ulice. Tako se bo dobilo dovolj prostora za začasni živilski trg, ki ostane tu le provizorično, dokler se ne reši vprašanje tržnice. O vseh teh vprašanjih bo še razpravljal tržni in gradbeni odsek na skupni seji, končno odločitev pa bo imel mestni svet.

Filmi

Kapetan Molenar (Kino Matica). Siodmaku se je posrečilo nekaj velikega: ustvariti v filmu epopejo tistim nerodnim, širokogrudnim, zapitim, pa vendar na svoj način do zadnje žile in kite junaškim »morskim medvedom«, ki so neomejeni gospodarji in heroji na morju, kjer življenje zahteva celih mož in ne šarjenja s formalnostmi, — na kopnem pa postajajo odvratni, ljudje sovražijo njihove robate manire in odbijajočo samovoljnost. V nevarnostih njihove osebe nosijo kraljevske poteze, v miru, doma pa so neotesanci, razbojniki in ničvredneži, njihovi zakoni navadno niso srečni. Žena, ki se je bila v mladosti zaradi njihove burne, vihrave prešernosti zaljubila vanje, žena, dobro vzgojena, vsa predana meščanski tradiciji, se kmalu začne odtujevati možu: vedno gnusnejši ji postaja, ko se po dolgi odsotnosti, po trdih mesecih vrača, ko dobi dopust, noč za nočjo domov vinjen, pa hoče biti do nje nežen. Pekel se širi, žena možu odtuji otroke, mož v hiši nima obstanka, strah ga je, kadar se mora z dolge morske vožnje spet vrniti domov. Zanj ni prave družine, njegova družina so njegovi mornarji, zanje skrbi z vso ljubeznijo in ti ljudje so mu udani kakor očetu z vsem srcem. V dobrih in slabih dejanjih, v žalosi in v besnem veselju je družina, ki jo vznemirjajo enaka čustva. V vsej svoji nasilnosti in v neizbirčnosti, s katero rabi sredstva za uveljavljenje svojih namer, ostaja ta surovi pomorščak v dnu srca dobričina: v divjem plevelu se prav na dnu skriva zlato zrnce resnične plemenitosti: v »Molenarju« na kraju samo hči instinktivno spozna svojega očeta od te strani. Le hči in mornarji, ki ga poneso iz mrtvega, pustega, nesrečnega doma s seboj na širno morje, kjer umre na ladji. Njegovo truplo zagrnejo valovi, spomin na junaka pa ostane živ v mislih in o njem se pogovarjajo ljudje, ki so prestali nevarnosti. »Molenar« je mojstrovina, ki ji je dal prepričljivo, življenjsko podobo režiser Sidomak; Baur je v tem filmu spet mogočen in nov; tudi vse ostale vloge so v dobrih rokah.

Tragična smrt mladega dijaka pred sodniki

Maribor, 25. oktobra.

Svoječasno smo poročali o tragični smrtni nesreči, ki se je pripetila dne 19. avgusta v Dornavi pri Ptuju. Po nesreči je bil takrat ustreljen mladi gimnazijec Mario Bolaffio, sin znanega ljubljanskega veletrgovca z vinom. Pokojnik je študiral privatno na ptujski gimnaziji, instruiral pa ga je akademik Ludvik Osterc iz Ljubljane. Ko je letos ob zaključku šolskega leta položil mladi Mario izpit čez šesti razred gimnazije, mu je poslala njegova teta 1000 din. S tem denarjem sta nameravala oba mlada fanta prirediti izlet s kolesi v Italijo. Nabavila sta si zaradi tega pri krojaču Toplaku v Dornavi športne hlače. Dne 19. avgusta sta šla h krojaču, da si dasta hlače pomeriti. Mario Bolaffio je vzel s seboj veliko Steyer pištolo, katero je imel vedno doma nabito. Fanta sta namreč stanovala sama v Moškanjcih v Bolaffievi hiši in ker sta takrat strašila tam okoli razbojnika Koder in Pintarič, sta se bala takšnega razbojniškega obiska ter sta imela pripravljeno za vsak primer nabito orožje. Mario je vsak večer nabil pištolo z enim strelom ter jo je imel na nočni omarici. Ko sta prišla h krojaču, je Mario položil pištolo na mizo. Osterc pa je vzel orožje ter je vzel iz njega patrono, da se ne bi zgodila kakšna nesreča. Mislil je, da je, kakor navadno, v pištoli samo en naboj — toda naključje je hotelo, da je Mario prej nabil pištolo s tremi patronami. Ko je Osterc mislil, da je orožje prazno, je meril za šalo okrog, naenkrat pa se je pištola sprožila in krogla je zadela Maria naravnost v čelo. Brez glasu je omahnil na tla ter je bil v nekaj sekundah mrtev.

Zaradi tega nesrečnega strela se zagovarja danes akademik Ludvik Osterc pred sodnikom poedincem mariborskega okrožnega sodišča.

Warren Duff — Robert Buckner: 11

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Le žena je imela nad njim toliko oblasti, da ga je znala potolažiti in zadržati, da ni storil česa takega, da bi spravil v nesrečo sebe in svojce.

Toda krotiti jezo je bilo res težko. Voda iz rudnika je Mac Kenziu dozdaj uničila vse, kar je imel koristnega okoli hiše: vrt, travnike, zelenjavo. Ves kos brega, kjer je bila njegova domačija, je bil pokrit z umazanim muljem, gruščem in blatom, ki je kakor skorja pokrivalo vso zemljo, do koder je segla voda.

Hiša je stala na majhnem gričku in je umazani hudourniki do zdaj še niso bili zajeli. Mac Kenzievi so vsi na tihem upali, da do tega tudi ne bo prišlo, da se bodo gori v rudniku le spametovali, zlasti zdaj, ko so slišali, da je novi inženir navsezadnje pameten in uvideven človek, ki ne bo pustil take krivice.

Ko je Mac Kenzie to jutro zapustil polkovnika Ferrisa v njegovih mislih, je odpeljal na svoje polje. Tam so delali njegovi fantje in še nekaj ljudi od sosedov, s katerimi so si pri delu pomagali.

Naložil je poln voz žita in počasi vozil po dolini proti domu. Bil je zamišljen, da ni slišal, kako danes voda iz rudnika nekam posebno močno hrumi, kakor da so začeli vrtati še z večjo silo in na več krajih, kakor do zdaj. Gonil je vole malomarno, imel je važnejšega posla z mislimi. Tjavendan je zamahoval z bičem in tu pa tam zavpil na živino, ki je poznala pot in vedela, kod bo prišla do jasli.

Kdo ve, kako dolgo bi bil še tuhtal in kuhal po glavi nesrečo, ki je grozila njemu in vsem kmetom v dolini, da ga ni nenadno vrgel iz misli zategel, obupan otroški krik. Sprva se ni niti ozrl. Toda klic se je ponovil v drugo: bilo je dolgo, zateglo, žalostno ječanje, podobno nebogljenemu cviljenju zapuščene živali.

Ko je ječanje prenehalo, je bilo slišati zamolkel šum kakor šum silnega vodovja, ki pada čez steno in podira vse, kar mu stoji na poti. Prihodnji trenutek se je spet oglasil presunljivi otroški krik.

Vola sta se sama od sebe ustavila in se začela nemirno ozirati. Mac Kenzie je začel z očmi naglo iskati, odkod prihaja krik in zakaj otrok vpije na pomoč.

Šumenje je zdaj bilo spet močnejše. Nehote se je ozrl proti svoji hiši, katere od tu ni bilo videti. Samo za trenutek je uprl oči v breg, vrh katerega se je svetila razgaljena zemlja z rudniškimi napravami in kjer so begali drobni, črni ljudje — pa mu je bilo vse jasno:

Od rudnika se je po bregu valila široka, počasna blatna reka, podobna rjavemu veletoku. Dozdaj je voda od rudnika lila v ozkih potočkih, ki so se šele pod bregom združili v močnejše in širše tokove. Zdaj je ves breg, do koder je seglo oko, rezal širok, rjav pas, ki je lezel dalje in dalje in se svetlikal v ostrem soncu.

»Bog nebeški! Hiša! Žena!«

V tistem kratkem trenutku, ko je nezavedno gledal na breg in na vodo, ki je grozljivo lila v dolino, ga je preblisnilo strašno spoznanje: tisti obupani otrok tam gori je bil njegov in je klical njega. Zgodilo se je nekaj strašnega.

Pustil je voz in živino na poti, sam pa je planil kar povprek proti bregu, kjer je stala hiša. Ni videl pred seboj drugega, kakor otroka, ki je stal tam gori na robu in vil roke. Zdaj je bil obrnjen v dolino, da mu je sonce slepilo pogled in je klical in klical. Potem se je spet obrnil proti hiši in pritisnil roke k očem, kakor da vidi nekaj groznega. Hotel je steči tja, pa se je ustrašil in se spet okrenil v dolino, kjer je videl ljudi, ki so se gibali pri delu. In je spet začel obupno, prestrašeno, žalostno vpiti.

Kakor bi ga nesel veter, je drvel Mac Kenzie po bregu. Ko je prišel do otroka, kateremu je iz oči gledal blazen strah, ga je nekaj vprašal. Dete si je z levico zakrilo oči, z desnico je pokazalo nazaj in zajokalo:

»Mama! Mama!«

Ta klic je bil podoben plamenu, ki se je zarezal kmetu v srce. Pognal se je še naprej, dokler ni bil prav na vrhu roba.

Tam je videl, kako je rumena, krastačasta voda hitela čez podrtine njegovega doma. Nič ji ni več zadrževalo poti...

Zarjovel je kakor žival in planil v umazano vodo, jo bredel in hotel priti do razvalin, toda spodnašalo ga je. Prijemal se je za veje, ki so molele iz umazane reke, padal in se spet pobiral. Zdaj pa zdaj mu je blatna gošča prišla v usta, pa se ni menil zanjo.

Silil je proti hiši, odkoder se mu je zdelo, da sliši med hrumenjem in hreščanjem lesa, ki ga je trla voda, šibke klice...

Prikopal se je do drevesa, ki je stegovalo svojo zeleno krošnjo iz blata. — Pogled na živo, veselo zelenje je bil v tej umazani rjavini in obupnih podrtinah tako neverjeten in neresničen, da se je moral ustaviti. Hrepeneče je zrl v zeleno listje, ki se je lesketalo v soncu in počasi spoznaval resnico: to je bila tista lepa hruška pred pragom, pod katero so jedli in posedali toliko večerov.

Oprijel se je debla, da mu ne bi spodrsnilo na sklizkih tleh in čutil je, da mu silijo solze v oči. Hotel si jih je otreti, toda roke je imel umazane in si je vid samo zameglil, da je zdaj bilo vse okoli njega: zrak, nebo, sonce in zelenje rjavo, rjavo...

Od hiše ni ostalo pokoncu drugega kakor kamenita podpornika pri vratih in obok, katerega sta nosila. Za vrati je bil mrak pod pogreznjeno streho, od koter je tekla umazana voda.

Gledal je skozi ostanek vrat, ki so nekdaj držala v tiho, skromno srečo, katere je bilo zdaj za vselej konec. Ni si mogel čisto jasno predočiti, kaj bi zdaj in kaj mora storiti, začutil je strašno trudnost, da bi bil najrajši spustil deblo, za katero se je držal in se še sam pogreznil v vodo, ki mu je odnesla vse.

Potem se mu je nenadno zazdelo — nikogar se ni pozneje zavedel — ali je bilo res, ali samo privid — da je voda prinesla čez prag mlahavo truplo. Morala je biti žena: obraz si je zakrivala z desnico, kakor da je je groza nad razdejanjem. Obraz se mu je počasi bližal in zdelo se mu je, da se bo zdaj pa zdaj roka odmaknila in se pokazale prestrašene, umirajoče oči...

Zatulil je in planil proti truplu — potem se ni zavedel ničesar več...

Ta čas pa je gori v rudniku Lance gledal, kako zapoveduje Whitney delavcem in jih priganja na delo, kakor da se ni nikjer na svetu nič hudega zgodilo. Ves se je zaveroval v stroje in poslušal inženirja, ki je razlagal delavcu:

»Moraš zaklopko počasi odpreti! Čisto nalahno, da ne more voda planiti takoj z vso silo.«

Tudi inženir je bil zatopljen v delo, da ni nič opazil, kdaj je prišel Lance in se ustavil blizu njega.

Lance je razjahal in užival v pogledu na to naglo, silno delo.

Od tu in tam

Razkol v JNS se čezdalje bolj širi in prehaja v ogorčeno besedno vojsko med Živkovičem in izstopivšimi člani glavnega odbora JNS. Včeraj smo poročali o izjavi Petra Živkoviča, ki je v njej dejal, da so bili na seji glavnega odbora JNS, ki je bila sklicana zaradi določitve stališča JNS pri poslanskih volitvah, vsi odborniki soglasno mnenja, da mora JNS skupaj z dr. Mačkom. Na to izjavo pa je odgovoril Juraj Demetrovič iz Zagreba z odprtim pismom na Petra Živkoviča ter izdal zato posebno izdajo svojih »Jugoslovenskih novin«. Demetrovič pobija Živkovičeve navedbe in pravi, da so takrat v JNS govorili o sodelovanju z združeno opozicijo in privolili v sodelovanje, če nosilec liste ne bo dr. Maček. Na koncu pravi Demetrovič, da je JNS postala orodje strankarsko političnega taktiziranja in opustila s tem vse najvišje narodne in državne koristi ter zaradi tega stranka ne more biti več zastavonoša »narodne unitaristične misli in politike.«

O Boži Maksimoviču-Kundaku ugibajo zadnje dni, kam se bo odločil, odnosno kam bo pristavil svoj lonček. V dneh vrvenja in preusmerjanja vseh srbskih političnih skupin in skupinic se je Boža Maksimovič držal nekoliko ob strani, ker je brzkone hotel premeriti vse šanse na tej ali oni strani. Pojavili so se glasovi, da bo Maksimovič vstopil v krog skupin združene opozicije in da je iz tega razloga prišel v Belgrad tudi znani Mačkov zaupnik dr. Jure Šutej iz Sarajeva. Po teh vesteh je sporazum z Maksimovičem skoro gotov. Pri tem je vredno ugotoviti, da se pod klobuk združene opozicije zbira vse, kar si je bilo v najhujših idejnih in stvarnih nasprotjih. Čudno se sliši, če dr. Maček vabi na svojo listo poleg JNS tudi Božo Maksimoviča, za katerega je znano, da s peščico svojih glasov Mačkovi listi ne bo kaj izdatno pomagal. Torej bo le mogoče res, da je prišlo med r. Mačkom in vsemi »horuk jugosloveni« do nekega sporazuma, ki pa gre izven okvira »tehničnega sodelovanja«.

Zagreb ima nekaj nad 75.000 volivcev. Tudi tam je bilo zadnje dni izredno vrvenje med volivci, kar se je seveda v največji meri videlo pri volivnih reklamacijah in zanimanju, ki so ga volivni upravičenci pokazali za to, če so vpisani v volivne imenike. Do sedaj je bilo vreklamiranih nekaj nad 4000 volivnih upravičencev. Na magistratu ima s tem posla 30 uradnikov in uradnic.

Blagodati centralizma se opažajo tudi v Zagrebu pri gradbi nove palače tehnične fakultete. Ogrodje stavbe je že postavljeno, a sedaj bi se morala začeti obrtniška dela. Denar je odobren in na razpolago, le v gradbenem ministrstvu delajo preglavice pri oddaji obrtniških del. Ne morda iz kakih utemeljenih razlogov, temveč iz običaja, kajti v gradbenem ministrstvu imajo navado skoro vsako licitacijo razveljaviti, pa če obstoji utemeljen razlog zato ali pa samo kaka mala malenkost. Zato so začeli Zagrebčani govoriti nekoliko bolj glasno ter zahtevajo, da se vsa obrtniška takoj oddajo.

Po poročilu osrednjih carinskih blagajn so znašali carinski dohodki v drugi tretjini oktobra letos 27,608.545 dn. V času od 1. aprila pa do 20. oktobra je prišlo v te blagajne 577,899.241 din, med tem ko je bilo v proračunu predvidenih 561,491.366 din. To pomeni, da je prišlo v tem času v blagajno 16,397.575 din več.

Poročilo zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Na dunajski trg je prišlo danes iz Jugoslavije pet vagonov svežega grozdja po 5000 kg. Iz Bolgarije sta prispela 2 vagona po 7.000 kg, a iz Madžarske okrog 9.000 kg grozdja. Kakovost blaga je dobra. Cene neizpremenjene. Dovoza drugih vrst sadja ni bilo.

Uredba o kontroli sadja in sadnih proizvodov namenjenih za izvoz: Z včerajšnjim dnem se začenja sezona orehov iz naše države. Ob tej priliki je na podlagi čl. 18 točka 2 imenovane uredbe minister za trgovino in industrijo podpisal odlok, s katerim se za letošnjo sezono pušča 10% kvarnih in nedozorelih orehov.

Filmski igralec Svetislav Petrovič se je v nedeljo poročil v Splitu z operno pevko Friedl Schuster, po obredih hrvaške starokatoliške cerkve. Za priči sta bila neki bančni uradnik in sin starokatoliškega župnika.

Zaradi eksplozije aparata za vulkanizíranje gume je prišlo do hude nesreče v neki avtomobilski garaži v Šibeniku. Dva šoferja in en delavec so imeli posla pri aparatu, ki se je nenadoma razletel. Šofer Baila je bil na mestu mrtev, drugega šoferja so težko ranjenega prepeljali v bolnišnico, delavec pa je dobil le brezpomembne rane. Kako huda je bila eksplozija, priča dejstvo, da je zletela v zrak tudi streha garaže. Preiskava je ugotovila, da je do nesreče prišlo zaradi tega, ker je bil vulkanizatorski aparat prestar.

Promet jugoslovanske družbe za letalski promet Aeroput je pokazal letos precejšen napredek v primeri s prejšnjimi leti. Letos je bilo 9824, lani 7307, predlanskim 6159 potnikov. Zaradi nekaterih novih letalskih prog se je povečalo tudi število preletenih kilometrov. Letos jih je bilo 535 tisoč, lani 457.000, a leta 1936 321.000. Posebno veliko potnikov je bilo na turističnih progah.

Že sedmič stoji pred sodiščem v Belgradu 18 letni trgovski pomočnik Radisav Stefanovič, ki so mu na policiji našteli nič manj in nič več kakor dobrih sto tatvin, vlomov in ropov. Za fanta se nihče ni brigal, tudi takrat ne, ko je bil še vajenec. Radisav se je družil v predmestju z nekimi sumljivimi mladeniči, ki so ga naučili raznih spretnosti pri izmikanju tuje lastnine. »Največje« svoje delo je izvršil pred dvema mesecema, ko je bila sredi Belgrada izropana zlatarska trgovina neke vdove. Vlomilec je takrat odnesel zlatnine in ur v vrednosti 12 jurjev. V roke policiji pa je padel pred dnevi, ko je hotel zvečer vdreti v neko trgovino, pa ga je lastnik zalotil in prijel. Ker se je tatič jokal in ga prosil usmiljenja, je trgovec mislil, da se je bledoličnemu fantiču kaj zmešalo, ker bi sicer prav gotovo ne šel vlamljat. Ko so ga pa na policiji nekoliko bolj vneto pretipavali, so v njem odkrili zločinca, ki so ga že dolgo iskali.

Pretepli in poklali so se med seboj kvartopirci iz vasi Retkovcev pri Vinkovcih. V nedeljo popoldne je začela večja družba popivati, nato igrati na karte za vino, slednjič pa za denar. Nič čudnega, če so se slednjič sprli, spopadli ter je eden izmed njih zagrabil za dolg kuhinjski nož, preparal z njim trebuh kmetu Bariši Tomaševiču, nato ga pa s tako silo zarinil do nožnic v kolk brivskemu pomočniku Ivankoviču, da ga niti štirje ljudje niso mogli več izvleči iz kosti. Ivankoviča so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu morali najprej razbiti kost, da so odstranili nož.

Novo mariborsko bogoslovje pod streho

Maribor, 25. oktobra.

Čisto skromno in skoraj neopazno za širšo javnost se je proslavil danes v Mariboru dogodek, ki je zelo pomemben za vso lavantinsko škofijo. Novo bogoslovje, ki se gradi pod Kalvarijo, je v surovem stanju dograjeno in stavba je sedaj pod streho. Danes se je slavil tradicionalni likof, ki je pokazal, v kako lepi harmoniji so sodelovali pri tem velikem delu vsi v poštev prihajajoči činitelji od najvišjih cerkvenih predstavnikov do zadnjega priprostega delavca.

Mogočna stavba, ki je ena največjih zgradb v Sloveniji sploh, se je danes za to slovesnost odela v zelenje in zastave. Goste je sprejel ob Kamniškem drevoredu lep slavolok, s katerim so delavci pozdravili prevzv. lavantinskega vladiko dr. Ivana Tomažiča ter mu z njim čestitali k njegovemu ponosnemu življenjskemu delu, katerega je započel s tolikšno in tako občudovanja vredno energijo. K slavnostnemu dogodku so prišli poleg prevzv. še stolni prošt dr. Maksimilijan Vraber, stolni dekan dr. Franc Cukala — na čigar ramenih leži skrb za gradnjo, stolni kanonik in mestni župnik msgr. Umek, ravnatelj bogoslovja dr. Ostrec, škofijski aktuar Kokošinek, škofijski tajnik Kotnik, stavbenika Ubald Nassimbeni sen. in inž. Ubald Nassimbeni jun., dalje so bili navzoči banovinski nadzornik stavbe gradb. tehnik Oton Prah, delovodja tvrdke Nassimbeni gradb. tehnik Leopold Bauer ter tehnično osebje tvrdke Nassimbeni.

Prevzvišenega lavantinskega vladiko in goste so sprejeli delavci na ogrodju stavbe ter jih pozdravili s prisrčnimi vzkliki. Nato je imel s stavbe delovodja gradb. tehnik Leopold Bauer lep nagovor, v katerem se je v imenu vsega delavstva knezoškofu dr. Tomažiču ter vsem ostalim činiteljem, ki so pomagali, da je prišlo do te gradbe, ki je dala premnogim pridnim rokam delo in zaslužek, zahvalil.

Nato je povzel besedo škof dr. Tomažič ter je izvajal:

»Ko sem danes zjutraj molil svoj brevir, sem prišel do tistih besed v svetem pismu: Ako Gospod ne zida hiše, zastonj se trudijo, kateri jo zidajo. In takoj sem mislil na to veličastno hišo, ki se danes po zunanjosti dovršuje. Ne bi prišlo do tega tako naglo, če bi Bog ne bil dal svojega blagoslova in varstva, za katerega smo mnogo molili. Zato: Bogu hvala za dosedanjo pomoč — naj Bog pomaga še zanaprej!

Posebna zahvala gre kr. banski upravi. Prosim njenega zastopnika g. gradb. tehnika Praha, naj sporoči g. banu, načelnikom gradbenega in tehničnega urada gg. Skabernetu, Mencingerju in drugim gg. inženirjem, imenoma g. inž. Čulku, mojo, našo iskreno zahvalo za načrte, za nadzorstvo, za vodstvo, za podpiranje velikega dela. Bo ta zgradba mogočen spomenik velikodušnih mož, ki vodijo sedaj državno upravo.

Enako gre zahvala velecenjenemu stavbnemu podjetju Nassimbeni, ki je — večkrat med nerednimi težkočami in ovirami — dogradilo stavbo, ki bo, če Bog da, stoletja delalo čast podjetju, njegovim voditeljem, uslužbencem in delavcem. Podjetje je znalo hraniti ravnovesje med vsemi činitelji, ki so morali sodelovati, tako da ni prišlo do večjih nesporazumov, ki bi se ne dali premostiti. Gospodje od podjetja, bodite uverjeni, da vam nikdar ne bo izostalo hvaležno priznanje vseh, ki jim je vzgoja duhovnikov in sreča ljudstva pri srcu.

Kaj naj rečem vam, dragi delavci. Vi niti ne slutite, kako visoko spoštujem pošteno delo in pridnega delavca — saj sem rojen in vzgojen v preprosti kmečki hiši — vi ne veste, kako želim in Boga prosim, da bi bilo razmerje med delodajalci in delavci zadovoljivo usmerjeno na podlagi krščanske pravičnosti in ljubezni, kako bi bil vesel, če bi vedel, da vsak delavec dobi zadostno plačilo, tako da more preživljati sebe in svojo družino in biti deležen vsaj navadnih udobnosti in prijetnosti življenja. Bog nam daj dočakati boljše čase vsesplošne pravičnosti in ljubezni, zadovoljnosti in sreče, vam iz srca želim v zahvalo za to, da ste se vztrajno trudili, težko in globoko kopali, zato pa z Božjo pomočjo zgradili tako visoko stavbo!

Zdaj pa se poveselimo do zdaj izvršenega dela. Poslužite se skromnega prigrizka in zalivka — podjetje pa prosim, naj izplača tukaj pričujočim delavcem in sotrudnikom poleg dnevne plače priboljšek — vsakemu po 25, voditeljem dela pa po 30 din. V ta namen vam izročam, gospod 3000 din. Bog blagoslovi!«

Nato so se podali vsi navzoči v bodočo slavnostno dvorano novega bogoslovja, kjer je bil prirejen prigrizek. Ob prisrčnem razpoloženju in pri veselih pesmih, ki so jih peli delavci, je poteklo nekaj prijetnih ur. Lepe napitnice so izrekli škof dr. Tomažič, stolni dekan dr. Cukala, inž. Ubald Nassimbeni ml. ter glavni polir Fr. Jarc.

Tatovi koles razkrinkani

Vlamljali so tudi v drvarnice in pralnice

aMribor, 25. oktobra.

Pred nekaj dnevi je aretirala mariborska policija delavca Bruna Gajška ter raznašalca kruha Adolfa Pinterja. Ta dva sta izdala še delavca Feliksa Germa. Tako se je znašla na varnem za zapahi triperesna deteljica, ki je delala nekaj mesecev mariborskim gospodinjam na desnem bregu Drave obilo preglavic zaradi številnih vlomov v pralnice in drvarnice, še večjo jezo pa je povzročala lastnikom koles, saj je ukradla z veliko predrznostjo vsako kolo, do katerega je prišla. Na vesti imajo vsi trije kar 9 vlomov in tatvin ter 14 tatvin koles. Vlamljali so najraje v pralnice v Magdalenskem predmestju, v Studencih in Novi vasi. Tako so ukradli 6. februarja izvoščku Antonu Moglu za 1000 din konjskih odej; 23. in 27. marca so vlomili v drvarnico Petra Vitka v Murkovi ulici. Prvič so odnesli razno ključavničarsko orodje, vredno 900 din, drugič pa 42 kg težak primož ter 2 preprogi v vrednosti 1600 din. 28. aprila so bili izvršeni trije vlomi v železničarski kolomiji. Ivanu Kranjcu, Francu Branizelu in Gabrijeli Rotar so odnesli razno mizarsko orodje, mokro perilo iz pralnice, več kokši ter eno kolo. Vse skupaj je bilo vredno 2700 din. Dne 18. avgusta so izvršili dva vloma v pralnice v Delavski ulici št. 8 in 10 pri Zofiji Živko in Mariji Kljukar. Odnesli so za 1300 din perila. Orodje in perilo je policija pri teh vlomilcih po večini našla ter ga je izročila lastnikom. Gajšek in Pintar sta tudi na veliko kradla kolesa, jih predelovala in razprodajala, pri tem pa jima je pridno pomagal Germ. Odprodajali so tudi posamezne dele koles, nekatere, ki jih niso rabili, pa so odvrgli. Imeli so celo kolesno mehanično delavnico, kakor je nima niti kak večji prodajalec koles. Zlikovci samo deloma priznavajo te tatvine, vendar jim je policija dokazala tudi to, kar zanikajo; na policiji so prepričani, da imajo ti ptički na vesti še razne druge pregrehe, katerih pa jim za enkrat še ne morejo dokazati.

Danes se srečata v Londonu

dve najboljši enajstorici na svetu

Danes popoldne bo največja nogometna tekma vseh časov. Na igrišču Arsenala se srečata reprezentanca Anglije in reprezentanca celinske Evrope. To srečanje je srečanje učiteljev z učenci. Nogomet je bil doma, vsaj v zadnjem času, na Angleškem, odkoder je prišel tudi v druge evropske dežele, ki so se z velikim veseljem oprijele te živahne in duhovite igre z žogo. Anglija je v nogometu velesila, ki še ni bila poražena od kontinentalnega moštva, čeprav so igrale v Londonu že vse najboljše evropske reprezentance. Največji uspeh so v Londonu dosegli brez dvoma Čehi, ki so lani izgubili z Angleži 5:4, čeprav je bila igra še nekaj minut pred koncem neodločena 4:4. Tedaj je bila angleška premoč v nogometu najbolj ogrožena. Tudi za današnjo tekmo so Angleži brez skrbi in so prepričani, da ne morejo kloniti. Posebni angleški poročevalec Capel Kirby, ki je gledal trening tekmo v Amsterdamu, je o moštvu celinske reprezentance dejal, da je bila to igra odličnih poedincev, da pa je bila pomanjkljiva zveza med napadom in ozadjem. Med vsemi igralci sta se Kirbyju najbolj dopadla golman Olivieri in desno krilo Aston. Angleži računajo na svojo zmago in zato so tudi vse stave 5:3 za Anglijo.

Obe moštvi bosta danes nastopili v naslednjih postavah:

Anglija: Woodley, Sporton, Hapgood, Willington, Cullis, Copping, Matthews, Hull, Lawton, Gouiden, Boyes.

Evropa: Olivieri (Italija), Foni (Italija), Rava (Italija), Kupfer (Nemčija), Andreolo (Italija), Kitzinger (Nemčija), Aston (Francija), Braine (Belgija), Piola (Italija), Zsengeller (Madžarska), Brunstad (Norveška).

Moštvo Anglije je definitivno, dočim bo morda di Pozzo, kapetan celinskega moštva, postavo še v zadnjem hipu kaj spremenil. Di Pozzo se zlasti pritožuje, da ni mogel postaviti v svoje moštvo Čehoslovakov, na katere je najbolj računal.

Tekmo bo sodil eden najboljših angleških nogometnih sodnikov Jewell.

Angleška nogometna zveza pa z današnjo nogometno tekmo tudi slavi svojo 75 letnico. 8. oktobra 1863 je bila namreč osnovana angleška nogometna zveza. Kot dodatek navajamo še nekaj datumov iz zgodovine angleškega nogometa, ki nam tudi sicer pojasnijo marsikatero stvar iz splošne zgodovine nogometa. Prvi nogometni klub v Angliji je bil ustanovljen l. 1855. Bil je to »Shefield club«, ki ga pa danes ni več. Najstarejši sedanji angleški nogometni klub je »Notts County«, ki je bil ustanovljen leta 1862. Leta 1871 so uvedli Angleži tekmovanje za angleški pokal; leta 1874 je bila prva nogometna tekma med obema vseučiliščema Cambridge in Oxfordom. Leta 1874 so začeli sodniki uporabljati piščalko. Leta 1882 so začeli metati stranske avte z obema rokama. Istega leta so ustanovili »International Board«, vrhovni forum, ki določa nogometna pravila. Že leta 1885 so Angleži uvedli profesionalizem. Tri leta kasneje so uvedli angleško ligaško prvenstvo. Leta 1891 so začeli uporabljati pri golu mrežo; istega leta so uvedli tudi enajstmetrovko. Leta 1895 je bil ukraden pravi angleški pokal, ki ga niso potem več našli. Leta 1904 je bila ustanovljena mednarodna nogometna zveza. Prva pokalna tekma v znamenitem Wembley stadionu je bila leta 1923. Leta 1928 je Anglija izstopila iz mednarodne nogometne zveze. Rekord v zabijanju golov je dosegel leta 1936 Anglež Payne, ki je pri neki prvenstveni tekmi sam zabil 10 golov. Leta 1937 pa je bil dosežen rekord v številu gledalcev. Tekmi med Anglijo in Škotsko je prisostvovalo 149.547 gledalcev.

★

»Paris-soir« prinaša v 6. izdaji svoje ponedeljske številke 24. oktobra (»Sprint«) rezultate nedeljskih nogometnih ligaških tekem v Jugoslaviji. Njegov belgrajski dopisnik je sporočil v Pariz tale groteskna imena: Gradganski b. Sparta, 4 à 0; Hagdana b. Hosk, 3 à 1; BSK et Yougoslavia, 1 à 1; E. A. SK et Levinsto, 3 à 3; Saotelge b. Lubljana, 2 à 1. Slavia Valandin b Slavia Sarajevo, 2 à 1. To so pa res čudne spake.

Svečanost na vojaških grobovih o Vseh svetih. Kakor vsako leto, prirede tudi letos bojevniška društva: Združenje vojnih invalidov, Zveza prostovoljcev, Združenje rezervnih častnikov, Legija koroških borcev in Zveza bojevnikov na Vseh svetih dan dne 1. novembra 1938 ob 16 popoldne na vojaških grobovih na pokopališču pri Sv. Križu v spomin padlim in umrlim bojevnikom svetovne vojne spominsko svečinost. Začetek takoj po pravljenih molitvah pri pokopališču pri Sv. Križu, to je ob 4 popoldne. Spored svečanosti: 1. Vojaška godba otvori svečanost z religioznim koralom; 2. Združeni pevski zbori zapojo žalostinko; 3. Govor bivšega vojnega kurata; 4. Bivši vojni kurati odmolijo cerkvene molitve; 5. Častna salva vojaške čete; 6. Združeni pevski zbori zapojo žalostinko; 7. Vojaška godba zaključi svečanost. Zastopniki vojaških in civilnih oblasti, šol, društev, pevci in godba se zberejo okrog spomenika judenburških žrtev, ostalo občinstvo okoli grobov. V torek, dne 2. novembra 1938 bo v frančiškanski cerkvi od bivših vojnih kuratov celebrirana ob 9 zjutraj žalna maša za vse padle in umrle bojevnike. Zastopniki vojaških in civilnih oblasti, šol, društev, kakor tudi vse ostalo občinstvo se vabi, da prisostvuje tej žalni maši.

Krajevna organizacija Legije koroških borcev v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 30. t. m. ob 9.30 dopoldne v salonu restavracije »Pri Levu« na Gosposvetski cesti kot uvod k proslavi 20 letnice Jugoslavije za svoje članstvo slavnostno zborovanje. Udeležba za vse člane strogo obvezna.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometersko stanje	Temperatura v C° največja	Temperatura v C° najmanjša	Relativna vlaga v %	Oblačnost 0—10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	761·7	9·2	2·8	87	10	NE_2	—	—
Maribor	760·8	10·2	0·0	90	10	0	—	—
Zagreb	765·9	8·0	6·0	80	10	SW_2	—	—
Belgrad	765·8	9·0	4·0	90	10	W_1	—	—
Sarajevo	766·2	10·0	4·0	90	10	0	—	—
Vis	763·7	16·0	6·0	90	0	NW_4	—	—
Split	763·4	17·0	8·0	60	0	NE_2	—	—
Kumbor	761·9	17·0	9·0	50	0	NE_3	—	—
Rab	764·2	14·0	8·0	70	0	SE_2	—	—
Dubrovnik	761·8	16·0	7·0	50	0	NE_4	—	—

Vremenska napoved: Pretežno oblačno in spremenljivo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Iz noči do 15.15 je bilo popolnoma oblačno. Ob 15.20 se je oblačnost pretrgala, posijalo je sonce, nakar se je oblačnost naglo manjšala; ob 16.20 je bilo večinoma, ob 17.45 pa že popolnoma jasno. Po polnoči se je zopet pooblačilo.

Koledar

Danes, sreda, 26. oktobra: Evarist.
Četrtek, 27. oktobra: Frumencij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec, Rimska c. 31.

Pokojnine za november bo pošta Ljubljana I. dostavljala in izplačevala dne 2. novembra t. l., to pa samo iz razloga, ker je 1. novembra praznik Vseh svetnikov ter ljudi ta dan zaradi obiskovanja grobov na pokopališčih ne bo doma.

Poleg Lajovčevega Psalma je Škerjančeva kantata »Zedinjenje« za soli, zbor in orkester največje in najpomembnejše delo novejše slovenske glasbene literature. Škerjanc je napisal kantato na podlagi dveh Gradnikovih sonetov: »Smo bratje«. Delo je prav primerno, da se izvaja za proslavo 20 letnice našega osvobojenja in zedinjenja. Izvedba bo v ponedeljek, 7. novembra ob 20 v veliki Unionski dvorani. Pripravlja jo ravnatelj Polič s solisti: Heybalovo, Kogejevo, Banovcem in Betettom, s pevskim zborom Glasbene Matice ljubljanske in velikim simfoničnim orkestrom. Na slavnostni koncert opozarjamo že danes. Vstopnice bodo od petka dalje v prodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Promet brzih vlakov št. 10 in 9 na progi Belgrad—Jesenice. Po odredbi generalne direkcije jugoslovanskih državnih železnic vozita brza vlaka št. 10 in 9 na progi Belgrad—Jesenice dnevno redno nepretrgoma do uveljavljenja novega voznega reda, t. j. do vklj. 14. maja 1939. Promet teh brzih vlakov je bil prvotno odrejen le do 1. novembra 1938. Brzi vlak št. 10 odhaja iz Belgrada ob 20.55 ter prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 7.26 in na Jesenice ob 9.34. Brzi vlak št. 9 odhaja z Jesenic ob 20.15 in iz Ljubljane gl. kol. ob 22 ter prihaja v Belgrad ob 8.16. Potujoče občinstvo se opozarja posebej na to izredno ugodno zvezo Ljubljane in Jesenic z Belgradom in dalje proti Skoplju.

Bliža se dvajsetletnica našega osvobojenja. Za to priliko je naprosila Prosvetna zveza župnika in pisatelja gosp. Fr. Sal. Finžgarja, da prevzame predavanje o tem predmetu, obenem pa, da recitira črtico »Polom«, v kateri nam pisatelj mojstrsko podaja sliko onih dni, ko je naš narod začel svobodno dihati in samostojno živeti. Zato že zdaj opozarjamo p. t. občinstvo na ta prosvetni večer, ki bo v petek 28. oktobra ob 8 v beli dvorani hotela Union.

Bežigrad - prosvetno društvo ima svoj drugi prosvetni večer v četrtek 27. oktobra 1938 ob 8 zvečer v Mavričevi dvorani (poleg kavarne Majcen na Tyrševi cesti). Na sporedu je domača famtovska pesem, deklamacija in zanimivo predavanje: Po starih sledovih naše narodne samobitnosti. Predava g. ravnatelj Rud. Pečjak. Vsi Bežigrajci — kakor tudi drugi — vljudno vabljeni.

Občni zbor Družbe sv. Rafaela danes popoldne ob 4 v beli dvorani Uniona ne bo tak občni zbor, kakršnih se že vsi bojimo, šablonskih, dolgočasnih, pustih, praznih. Danes bo zboroval slovenski narod in prestrašen po žalostnem zgledu nesrečne Češke iskal novih potov, kako rešiti vsako kapljico slovenske dragocene krvi, razlite širom sveta. Češki zgled kriči in nas vabi danes popoldne k temu občnemu zboru. Nikar ga ne preslišimo! Vsi inteligentje, vsi, ki ljubite svoj narod in državo, danes v hotel Union! Občni zbor bo vodil predsednik Družbe sv. Rafaela škof g. dr. Rozman. Pozdravili ga bodo naši odličniki. Danes bomo slišali stvari, katere nam bodo posvetile v polje našega narodnega življenja, o katerih premalo vemo in premalo mislimo na nje.

Belozelene sveče z napisom »Za mestne revеže«, ki bodo o Vseh svetih na grobovih pričale, da ste se odkupili prevelikega razkošja in hočete svoje rajne počastiti z dobrimi deli v prid mestnim revežem, že lahko dobite v skladišču akcijskega odbora Vrhovnega socialnega sveta mesta Ljubljane, na Krekovem trgu, v Mahrovi hiši, pritličje desno, v prostorih nekdanje Slovenske banke. Množice belozelenih sveč na grobovih naj pokažejo, da srca vseh Ljubljančanov plamte v ljubezni do bližnjega!

Lastniki javnih lokalov, trgovci in obrtniki, restavraterji in gostilničarji ter kavarnarji in sploh vsi dobrodušni ljudje, ki imajo javne lokale, so naprošeni, naj županov razglas o vsesvetskih odkupninah nalepijo na izložbena okna ali izobesijo na vidnem prostoru, da bodo poleg Ljubljančanov tudi tujci poučeni o veliki dobrodelni akciji ljubljanskih občanov. Pokažimo vsemu svetu, da smo tudi v Ljubljani do skrajnosti požrtvovalni za zimsko pomoč revnim.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.

Sreda, 26. oktobra: »TRIDESET SEKUND LJUBEZNI«. Red Sreda.
Četrtek, 27. oktobra: »POTOPLJENI SVET«. Red Četrtek.

Opera. — Začetek ob 20.

Sreda, 26. oktobra: »GORENJSKI SLAVČEK«. Premierski abonma.
Četrtek, 27. oktobra: »POLJUB«. Premierski abonma.

Ob desetletnici „Radio Ljubljane"

Spored, rast naročnikov in tehnično izpopolnjevanje našega radia

Že po enem letu obstanka je »Radio Ljubljana« zaznamoval zadovoljive kulturne uspehe. V programu je bilo prvo leto 5 tečajev za tuje jezike: francoščino, nemščino, ruščino, angleščino in esperanto. Te tečaje je stalno poslušalo četrtina naročnikov. Prosvetni program je obsegal 4 oddelke, ki so vsi skupaj tvorili celoto, nekako ljudsko visoko šolo. Predavatelji so seznanjali poslušalce z vprašanji s področja zdravstva, športa, o človeku kot duševnemu bitju, o stanovskih zadevah delavcev, kmetskih gospodarjev in gospodinj. Že takoj prvo leto je postaja uvedla tudi propagandna predavanja za tujski promet.

Pravljice, humoristična predavanja, operetni večeri, šaljivi prizori ter recitacije in dramski nastopi so bili posvečeni pouku in razvedrilu. Radio kot sodobni kulturni glasnik je moral marsikje iskati novih potov, izrazov in oblik. Tako je pri zvočni igri ali drami, ki morata biti prirejeni tako, da dojame poslušalec celoten razplet brez vsakršnih pripomočkov, ki so sicer preračunani na oči gledalca. V tem oziru ima sedanji vodja uprave in programskega odseka, prof. Koblar, največ zaslug. V radiu so bila vprizorjena vsa pomembnejša dela, ki so možna za radijsko izvajanje. Pri vseh besednih prireditvah v radiu se polaga posebna pažnja na čistost in lepoto jezika. Po nalogu programskega vodstva morajo gg. referenti, napovedovalci in predavatelji skrbeti, da je besedilo poljudno in pisano v lepi slovenščini. V tem oziru prizadevanja postaje niso bila zastonj in je zlasti v zadnjih treh letih zaznamovati viden napredek.

Glede glasbenega programa so v začetku posebno glasbeni krogi sprejeli radio z dvomom v srcu. Razvoj pa je pokazal, da je radio najboljši vzgojitelj za glasbo. Zanimanje za koncerte, pevske in instrumentalne, za opero se je dvignilo ne samo znotraj mestnega obzidja, temveč tudi po deželi. S prenosi oper itd. je ravno radio omogočil, da so bili podeželski prebivalci deležni glasbenih prireditev, ki bi se jih sicer ne mogli udeležiti.

Glasbeni referat vodi že ves čas dr. Dolinar, ki je vedno skušal dati v radiu zadostnega poudarka slovenski glasbi.

Ta poudarek je skušalo glasbeno vodstvo uresničiti tako, da je tvorbe preteklosti obudilo k življenju, deloma jih je dalo prepisati za svoj arhiv, da jih more sedaj in kasneje ponovno izvajati. Nekatera operna dela, ki ne pridejo več do izvajanja (n. pr. Parmova), je pridobil arhiv postaje v skrajšani obliki, da more postaja vsaj tako predstaviti ta dela svojim poslušalcem. Nekoliko — čeprav ne v zaželjeni meri — so pomnožili glasbeni arhiv postaje tudi vsakoletni razpisi nagrad izvirnih slovenskih glasbenih del.

Postaja pa je oddajala tudi glasbena dela drugih narodov od zastopnikov klasične in romantične dobe.

Sedanji notni arhiv postaje, ki ga vzorno vodi g. Ivo Kit, hrani vsega 3117 skladb, večinoma za radijski orkester. Od teh skladb je 258 slovenskih od 49 avtorjev, 53 hrvaških in srbskih od 22 komponistov, poleg 234 slovanskih del od 61 skladateljev.

Sestavni del glasbenega sporeda in obenem tudi zelo dobrodošle rešiteljice iz programskih zadreg so — plošče. Postaja v začetku ni imela lastnega arhiva plošč, temveč si jih je za predvajanje izposojala. Kmalu pa se je pokazalo, da je nujno potrebno osnovati lastno zbirko, koder naj bi bile zbrane plošče trajne vrednosti, ker teh po navadi trgovine nimajo v zalogi. Vendar so mogli plošče sistematično nabavljati — isto velja tudi glede notnega materiala — šele, ko je število naročnikov vsaj deloma naraslo.

Na žalost Prosvetna zveza v prvih letih ni mogla zabeležiti finančnih uspehov. Prosvetna zveza je za radiooddajno postajo žrtvovala ne samo kulturne sile, temveč tudi vse svoje finančne možnosti, ker so dohodki stalno zaostajali za izdatki. Da je postaja v takem položaju mogla obratovati, gre hvala le izrednemu idealnemu sodelovanju vseh, ki so brezplačno sodelovali bodisi kot predavatelji, bodisi kot sotrudniki.

Število naročnikov se je na območju ljubljanske radijske postaje sicer počasi, vendar stalno dvigalo. Tako je n. pr. konec leta 1928. bilo na tem ozemlju le 3616 naročnikov, l. 1929. je njih število znašalo 6105, l. 1930. 6813, l. 1931. 7946 itd.

Da bi postaja pridobila čimveč novih naročnikov in si s tem zboljšala gmotni položaj, je kombinirala različne načine propagande: prirejala oziroma sodelovala je na raznih razstavah. Leta 1937. je tako v okviru »Novinarske razstave« postavila na ljubljanskem velesejmu začasen studio, da so obiskovalci mogli videti izvajanje in oddajo radijskega sporeda. Obenem je dobil vsak obiskovalec brošuro s podatki o delu in nalogah postaje. Dolgo vrsto let je delila postaja novim naročnikom brezplačno detektorske aparate, če se obvežejo, da bodo ostali naročniki nepretrgoma najmanj eno leto. Zanemarjala pa tudi ni propagando v domačih revijah in časopisih.

Postaja je bila v stalnem stiku s svojimi poslušalci, ki so ji v svojih dopisih sporočali, katere točke programa jim najbolj ugajajo. Po možnosti je rada ustregla njihovim upravičenim željam. Nabrane skušnje in razvoj drugod je pokazal, da je potrebno uvesti nekatere novosti. Tako je v sezoni 1931/32 postaja uvedla šolski radio ob sodelovanju UJU (Udruženje jugosl. učiteljev). To leto je prišla na spored tudi stalna kmetijska ura, ki jo je organiziral in jo še sedaj vodi v splošno zadovoljstvo postaje in poslušalcev poseben odsek pri kmetijskem oddelku kralj. banske uprave. Kmetovalcem predavajo v tej uri priznani kmetijski strokovnjaki, obenem pa jih informirajo o cenah poljskih pridelkov. Na drugi strani pa je skušnja pokazala, da se jezikovni pouk po radiu ne obnese; zato je od 8 tečajev jezikov, ki so bili v sporedu v sezoni 1929/30, ostala samo francoščina, poleg pouka slovenščine, ki je bil kasneje uveden. Ta tečaj vodi skozi priznani strokovnjak prof. dr. Kolarič.

»Radio Ljubljana« je s prenosi glasbenih prireditev s Salzburga, Dunaja, Prage, Varšave, Berlina, Pariza, Milana in Turina seznanjal naročnike z največjimi svetovnimi deli, katerih se zaradi ogromnih izdatkov, ki jih taka izvedba zahteva, v naših razmerah ne da izvesti. Prvi prenos v inozemstvo je bil iz Ljubljane dne 14. januarja 1932, ko so prenašale slovensko pesem razne srednjeevropske postaje in ameriška postaja v Chicagu. Pomemben prenos je bil dalje v marcu 1938. Mladinski zbor »Trboveljski slavček« je pel v studiu Radia Ljubljana, oddajo pa je prenašalo 110 ameriških postaj družbe CBS.

Zaradi delne obrabe naprav in novih zahtev radijske prakse, je uprava stalno izboljševala tehnične naprave. S sodelovanjem KDE (Kranjskih deželnih elektrarn) je leta 1932. dobila oddajna postaja v Domžalah elektriko iz Velenja, kar je ugodno vplivalo na obratovanje. Leta 1935. je uprava preuredila veliki studio, l. 1937. pa mali studio z upoštevanjem izsledkov v tehniki zvočne izolacije.

Ker se je tudi prenovljeni veliki studio izkazal kot neprikladen za orkestralne koncerte, je uprava postaje skušala najti drugo primerno dvorano. Ob naklonjenosti »Glasbene Matice« se ji je posrečilo dobiti v najem »Malo filharmonično dvorano«, od koder od marca letos prenašajo koncerte radijskega orkestra.

Ker se je finska postaja Viipuri stalno pritoževala na skupščinah UIR, da jo moti Radio Ljubljana, je uprava po nasvetih tehničnega kontrolnega centra UIR v Bruxellesu in z dovoljenjem ministrstva ptt. sklenila zgraditi avtomatsko frekvenčno krmarenje za stabilizacijo valovne dolžine s pomočjo kristalov. Izvedba te remorderizacije, ki se bliža že koncu, se bo izvršila samo z domačimi močmi in domačim materialom.

Glavna skrb sedanje uprave je, da bi izposlovala na odločilnih mestih čimprejšnjo zgraditev relejne postaje v Mariboru. Maribor z okolico in Prekmurje je zaradi mrtvega pasu — za kar je iskati vzroka v naravnih razlogih — popolnoma odrezan od Ljubljane glede radijskega sprejema, tako da je ves program Radia Ljubljane v večernih urah za ta del popolnoma izgubljen. Prebivalci tega območja so izpostavljeni moralni in politični propagandi sosednjih — nemških in madžarskih — postaj. Uprava postaje se je že ponovno obrnila na vse odločujoče ljudi ter jih opozorila na škodo, ki jo zaradi tega stanja trpi naš narodni in državni ugled.

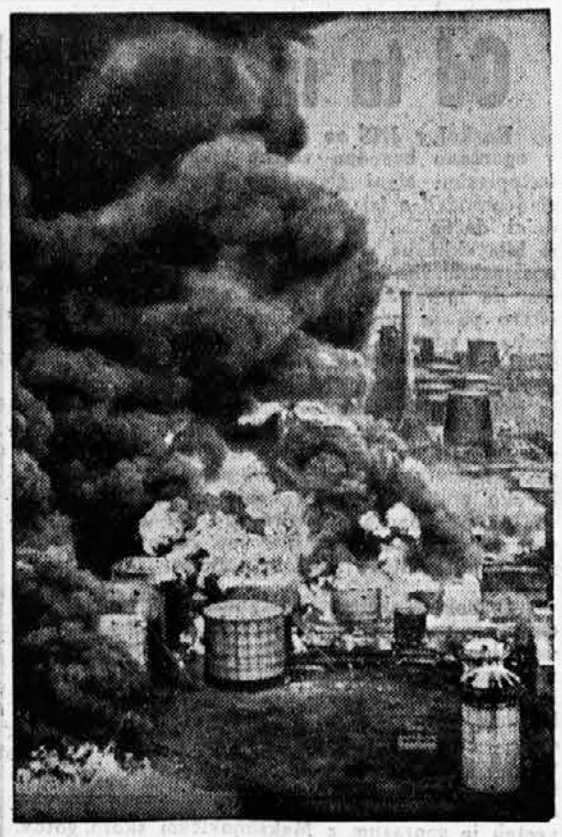

30 milijonov litrov petroleja je eksplodiralo in se vnelo v Tremdeyu v Združenih državah. Ogromni požar, ki ga vidimo na sliki, je trajal več dni.

Poleg 70.000 lepotnih kraljic išče

Amerika še „najbolj dražestno" žensko

V Ameriki je toliko lepotnih tekmovanj, da se ameriški moški spol norčuje iz Američank, češ da zahtevajo lepotno tekmo že takrat, kadar sta samo dve. V tem je morda malo pretiravanja, vsekakor pa drži, da danes komaj najdemo v Newyorku tovarno ali veliko trgovsko hišo, ali modni salon, kjer ne bi nameščenci izvolili iz svoje srede najlepše dekle. Nek newyorški časnikar si je stavil za nalogo, da bo pojskal vse te majhne zvezdnice in dal ponatisniti njihove slike v posebnem magacinu. Po njegovih podatkih ni v tem svetovnem mestu nič manj kot sedemdeset tisoč lepih žensk, ki bi se lahko imenovale »kraljice lepote«.

Slovita filmska igralka Greta Garbo se je vrnila v Ameriko po daljšem bivanju v Italiji. V Ameriki veliko govore o morebitni njeni možitvi s švedskim glasbenikom Stokovskim in jo seveda pri tem za reklamo ogromno fotografirajo, kakor kaže naša slika.

Tej rekordni številki lepotnih tekmovanj bodo pa v Ameriki postavili še drug rekord v tekmi za »najdražestnejšo« žensko. V teh lepotnih tekmovanjih ima prvo besedo mladina in iz njenih vrst izbirajo vedno tudi najlepše dekle. Ženske pa, ki štejejo že preko štirideset pomladi vedo pa prav dobro, da pomeni zanje naslov lepotne kraljice le prazno laskanje in, da se ne morejo meriti z dvajsetletnicami niti tedaj, če izdajo za svoje lepotičenje tudi celo imetje. Toda »dražestne« so lahko tudi še lahko štiridesetletnice in tako prihaja v zadnjih letih v veljavo nova moda: volitev najdražestnejše ženske.

Te volitve imajo zlasti radi v družbi višjih deset tisoč; o rezultatih teh volitev pa izve le ožji krog. Koliko je marsikateri ženi na tem, da bi v svojem krogu veljala kot najdražestnejša žena, nam ravno pokaže groteskni primer mrs. Statson, kateremu se še danes smeji ves Newyork.

Mrs. Statson kandidira

Mrs. Statson, sicer malo histerična dama je meseca septembra povabila na svoje posestvo v Miami kakih štirideset oseb. Gosti so bili sijajno pogoščeni, za zabavo je bilo bogato poskrbljeno in vse bi se končalo v najlepšem redu, če ne bi nekde predlagal obvezno volitev »najdražestnejše ženske«. Bilo je jasno, da se bodo gostje že iz vljudnosti odločili za svojo gostiteljico. V zadnjem trenutku pa je bilo določeno, da bo ta izbira v hiši neke Statsonove prijateljice. Tedaj pa večina ni videla pri spogledljivi in častihlepni mrs. Stasonovi nobene lepote oziroma dražesti. Gosti bi se skoraj odločili za neko drugo gospo, bivšo filmsko igralko, ki je sedaj poročena z enim najbolj bogatih bankirjev v Bostonu. Toda volitve so bile iz neznanega vzroka odložene za nekaj dni.

Dan pred volitvami pa je dobila bivša filmska igralka brzojavko s povabilom, naj takoj odpotuje v Boston zaradi moževe bolezni. Istočasno je obolela še neka druga dama, ki je imela prav tako veliko izgledov, da bi pri volitvah postala »najdražestnejša«. Konec prejšnjega meseca pa so bile končnoveljavno volitve, pri katerih pa je mrs. Statsonova vkljub vsem zvijačam propadla. Prvo mesto so prisodili neki gospej, ki je bila še deset let starejša od Statsonove.

Neposredno po objavi rezultata volitev pa se je salon, v katerem so bile volitve, izpremenil v pravo bojišče. Med dobro vzgojenimi Američankami se je razvila bitka, ki jo je začela razočarana mrs. Statsonova. Svoji tekmici je očitala, da je vplivala na volivce in jo obdolžila pred vso družbo, da je ona izvabila bivšo filmsko igralko v Boston zato, da bi se je iznebila. Mrs. Statsonova je zmagovalki tudi očitala, da je ona zakrivila bolezen druge kandidatinje. Navzoči gosti so se vmešali v prepir in kmalu je nastal skandal, pri katerem je prišlo do pretepa in, ki se je končal šele čez nekaj ur.

Toda šele sedaj je prišlo pravo presenečenje: tri dni kasneje so mrs. Statsonovo zaprli. Izkazalo se je namreč, da filmske igralke ni poslala v Boston prvakinja, ampak mrs. Statsonova. Mrs. Statson je krivdo seveda zanikala. Toda v dokaz njene nasilnosti so navedli še en primer, ki se je zgodil pred nekaj leti. Tedaj je namreč mrs. Statsonova zaprla svojega moža, ker je dvoril drugi dami. Mož je bil zaprt štiri tedne in ga je izpustila šele tedaj, ko je nek služabnik prijavil vso stvar oblastem. Zanikavanje mrs. Statsonove ni torej nič pomagalo in je končno pod pritiskom dokazov tudi priznala, da je v trenutku duševne zmedenosti povzročila odhod filmske igralke in, da je tudi svoji drugi tekmovalki dala neko nenaravno sredstvo, da je zbolela.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 26. oktobra: 12 Mojstri lahke glasbe (pl.) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Velike godbe na pihala (plošče) — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: Lovci na mikrobe. Poučna igra za mladino. Izvajajo člani rada. igr. druž. — 18.40 Zasavsko Zagorje nekoč (g. Arnošt Adamič) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljublj. opernega gledališča — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar) — v II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 26. oktobra: Belgrad: 20 Humor, 21 Češka komorna glasba — *Zagreb:* 20 Plošče, 20.30 Ljubljana, 22.20 Pesna glasba — *Sofija:* 19.30 Čajkovskega opera »Evgenij Onjegin« — *Varšava:* 19 Pesan koncert, 21 Chopinove skladbe, 22 Haydnova dela — *Budimpešta:* 20.10 Vojaška godba, 21.20 Ciganski orkester, 22 Operni orkester, 23.10 Jazz — *Trst-Milan:* 21 Pesmi in plesna glasba — *Rim-Bari:* 21 Igra »Ocean« — *Dunaj:* 19 Sedmograški prenos, 20.10 Sechterjev večer.

Hervey Allen: 111

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»Kaj bi vas mogel sicer še kdaj videti? Le za pet minut, toda na samem?«

Zmajala je neodločno z glavo. »Komaj, da bi se dalo.«

»Komaj?« je rekel. »Saj vam prirejajo nočne podoknice, gospodična? Kaj je to dovoljeno le gospodom Kubancem, prijateljem našega kralja? Oh, Dolores de la Fuente — bolečina in plamen — pri Bogu, dobro ime so vam dali!«

Videl je: skoraj proti volji ga je pogledala nežno. Dvignila je pahljačo, da so ga le njene oči, temne kot vijolice v somraku, sanjavo obsevale. Tako jo je videl pred seboj vse svoje življenje.

»Dolores!« je rekel. »Ne gorim samo, verujte mi, ljubim vas iz vse duše.« Skoraj minuto dolgo sta sedela molče. Iz ozadja vrsta sta videla, da je prihajal guverner z nekim spremljevalcem proti njima.

»Le težko bo šlo,« je rekla nenadoma. »Seveda mi prirejajo podoknice zunaj v parku, toda moje okno gleda na dvorišče. Čez zidovje ne pride nihče...«

»Če pa vendar kdo pride?«

»Quien sabe? Tu prihaja guverner.«

»Potem mi dajte vsaj rožico iz vaših las — za spomin...«

»Oprostite, don Antonio,« je rekel Las Cazas. »Zares mi je mučno, da vas v takih okoliščinah motim, toda moram vas za trenutek odtrgati. Kako se kaj skladate z mlado Anglijo, gospodična?«

»Izvrstno, Ekscelenca. Zelo bi me osrečilo« — vrgla je glavo z izzivajočo kretnjo nazaj in uravnavala lase, kakor da bi hotela okrog visokega srebrnega glavnika nekaj popraviti — »zelo bi me osrečilo, če mlada Anglija ne bi morala tako kmalu zapustiti Havane.«

»Tako, tako?« je pripomnil Las Cazas in vzel ščepec. »Bojim se, gospodična, da se boste morali v tem prevariti.«

»Zbogom torej, don Antonio!« je rekla Dolores z nekoliko pretiranim, narejenim obžalovanjem. Ponudila mu je roko v poljub. Ko se je priklonil, je zavonjal med njenimi prsti rožnate liste.

PETINTRIDESETO POGLAVJE

Začasna zaplemba Ariostatice

»Gospod«, je rekel Las Cazas, ko se je Dolores oddaljila, »bojim se, da vam prinašam neprijetno novico. Tukaj vas seznanim z gospodom Jezusom Bleo, ki je naš policijski načelnik v Havani. Zla novica je, da boste morali vi jutri navsezgodaj odpotovati, don Antonio.«

Antonio ni zmogel svojega presenečenja popolnoma skriti. Stiskal je rožnate listke v svoji roki in se grizel v ustnice.

»Škoda, zares škoda!« je nadaljeval guverner. »Vendar pa ne smemo izgubiti nobenega časa. Morda ste opazili, da je bil intendant tukaj?«

Antonio je prikimal in poskušal, da bi, kar se da, izgledal, da je z zanimanjem pri stvari.

»Prišel je, da bi se pritožil, da so pristaniške oblasti protipostavno zadržale Gallegov dvojambornik. Da se vzdrži videz, sem moral našega ubogega dona Jezusa Bleo prav pošteno oštéti. 'Ariostatica' je torej za jutri zjutraj prosta. To sem obljubil in sem moral hliniti celo presenečenje zaradi tega, da je sploh prišlo do zaplembe. Na ta način imamo le še nekaj uric. Dal sem donu Jezusu navodilo, naj drži od polnoči v pripravljenosti en čoln z deset možmi v Maestranzi. Kar se da zgodaj po polnoči boste vi odveslali ven in se polastili dvojambornika. Ne pustite nikogar od posadke na suho in pazite, da ste ob sončnem vzhodu že izven pristanišča. Orožniki bodo v bližini Jibacova zapustili ladjo in spet veslali na suho. Ostalo je odvisno od vas. Želim vam vso srečo.« Sukal je svoje brke in gledal Antonia kar nekoliko zaskrbljeno.

»Moja beseda, Ekscelenca, da bom storil, kar je v mojih močeh.«

»Dobro! Prav sedajle mora iti vse nekoliko hitreje, kakor smo spočetka mislili, vendar pa je morda to zelo dobro. Če intendant jutri povpraša, se mu bo kratko sporočilo, da je bila 'Ariostatica' skladno z njegovo zahtevo izpuščena na prosto, zdelo v redu. Nato si bo mislil, da je kapitan nezadržno odplul na morje, in s tem je potem kajpak zadel v pravo!«

Spet je sukal brke, toda tokrat je izgledal bolj poln zaupanja. »Nekaj uric boste prav gotovo rabili, da uredite svoje osebne priprave za pot, gospod Antonio. Oborožite se!« — zvenelo je silno pomenljivo. »Razven tega morate danes ponoči ponovno priti k meni, da dvigne te odločilne dokumente za zaplembo. Če se da, pridite okrog enajstih. Do takrat bo vse pripravljeno in nato bom podpisal. Našli boste dona Estebana v veliki sprejemnici, — v našem akvariju, veste!« — smejal se je. »Smo še kaj pozabili? A, ja: spremnico za danes zvečer! Kako? Še kaj, Mislim, da sem se na vse spomnil.«

»Vendar ne na vse, Ekscelenca,« je dejal Antonio obotavljaje.

»Oh — oprostite mi za trenutek, Don Jezus,« je rekel Las Cazas. Prijel je Antonia pod roko in šel nekaj korakov z njim gori in doli. Končno je bilo slišati, da se je sproščeno zasmejal. »Že sem mislil, da ste hoteli v zadnjem trenutku odstopiti,« je rekel, »ali pa postaviti za slovo kak zasoljen pogoj. Na take stvari sem pa seveda navajen.«

»Ne, ne,« je odvrnil Antonio. »Za to mi ne gre; pozivam se le na vaš razum in na vaše srce. Samo pol ure, Ekscelenca! Morda je zadnjikrat — quien sabe?«

»Ja, ja: quien sabe?« je vzdihnil Las Cazas. »Pa kaj bo rekla k temu mlada gospa? Tako daleč moja avtoriteta namreč ne seže.«

Antonio je odprl svojo roko in mu pokazal rožo.

»Mati božja! Vi ste pa nevaren! Dobro, torej pol ure — to se pravi, če boste slabo peli, le četrt ure! Tudi moja okna gledajo na dvorišče.«

Stopila sta k čakajočemu don Jezusu. »Izstavite prosim spremnice v palači za danes zvečer,« je rekel guverner z zadovoljnim smehljajem, »za gospoda Antonia in njegovega služabnika — in za gitaro. Če se bo pa gospoda pri tej priliki pokazala tukaj na dvorišču, potem se zaradi tega ne hudujte, kajne, don Jizus? In sedaj zbogom, gospod Antonio. Želim vam v vsakem oziru srečo. Nikar se ne pustite predolgo zadrževati od luninega svita.«

Preden je Antonio zapustil vrt, se je ozrl z vrha stopnic še enkrat naokoli in videl generalnega guvernerja Kube, kako je stal pri vodometu in kadil cigaro. Poldrugo uro kasneje je vdrl po nagli vožnji z vozom in čolnom k Carlu na verando in mu povedal zadnjo novico.

Toda glej: Carlo se ni dal vznemiriti. »Vsedi se in vzemi kos tega pampana,« je rekel. »To je najboljša riba, kar jih sploh je. Kaj je že kdo primerjal potovanje v Afriko z dobro večerjo? Sicer pa je jutri večerja, ki sem jo hotel prirediti za te, in ti nameravaš biti, namesto tu, na visokem morju? Torej poslušaj: nekaj ti bom pokazal, saj se pelješ v Afriko, v deželo uslužnih duhov. Ti ostani tukaj na stolu in mirno pij tvoje vino? Chicha, pokliči Tamba in Eoniko in tri budne mladeniče — tudi gospod Radriguez naj vstane — brž!«

V nekaj minutah so bili poklicani, črnci kot beli, zbrani. Cibo je ukazal prinesti Antoniev zaboj na verando in nato naročil sužnjem, naj ga nanovo zavijejo. Črnci pa so morali med tem ostale skrinje in kovčke, ki so bili obiti z železnimi prečkami in s težkimi ključavnicami, privleči gori. V njih je bila zares bogata izbira delov obleke, jestvin, luksuznih in uporabnih predmetov, da Antonio kar ni verjel svojim očem.

»Če boš ti danes ponoči na ladji, obesi prosim zeleno svetiljko na ladijsko vrv, nakar ti bom dal jaz vse skupaj takoj odpremiti k tebi. Ne pozabi: odslej naprej se boš gibal v svetu tatov. Tudi sam boš kradel ljudi, torej moraš računati s tem, da te bodo tudi oni okradli, kjerkoli te bodo mogli. Dobro je, da je Mojzes poslal že vse tvoje platnene obleke. V Rio Pongo je približno tako, kakor med turško kopeljo in med topilniško pečjo! Noči so pa dostikrat hladne.«

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 din, za inozemstvo 25 din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Urednik: Jože Košiček.